Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 144 (6256).

27 ИЮЛЬ ПАЙШАНБА

1978 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин

ЎЗБЕКИСТОН САНОАТИ ХОДИМЛАРИНИНГ ЗАРБДОР МЕҲНАТИ

Ўзбекистон саноат корхоналарининг коллективлари йиллик планни тўла ва ошириб бажариш, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, маҳсулотни реализация қилиш 1978 йил январь—июль ойлари планини муддатидан илгари, 26 июль куни бажардилар.

Кўмир ва нефть қазиб олиш, прокат, трактор культиваторлари, пахта толаси, устки ва ички трикотаж, пайпоқ, кондитер маҳсулотлари, мол ёғи, сутга айлантириб ҳисоблаганда қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш юзасидан январь—июль ойлари плани ошириб бажарилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармаси.

Тошкент, 26 июль. Тўққизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси.
Суратда: мажлислар залида.
В. Молгачев фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ ТЎҒРИСИДА ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

26 июль куни Тошкентда тўққизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси очилди.

Эрталаб соат 10 да Олий Советнинг биринчи мажлиси бошланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов,** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар **И. Г. Анисимкин, Й. Р. Қурбонов, Н. М. Матчонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, А. А. Хўжаев, Н. Ж. Худойбердиев, Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов,** КПСС Марказий Комитетининг сектор мудири **Б. М. Истомин,** республика Олий Совети Президиуми ва ҳукуматининг аъзолари ҳукумат ложаларидан жой оладилар.

Мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **С. Ҳ. Сирожиддинов** очди.

Олий Совет Раисининг ўринбосарлари депутатлар **З. Исроилова (Зулфия), П. Холмуротов** раис столи ёнида ўтирадилар.

Депутатлар сессиянинг қуйидаги кун тартибини бир овоздан тасдиқладилар:

1. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоларини сайлаш тўғрисида;
2. КПСС XXV съезди ҳамда КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг чорвачиликни янада ривожлантириш тўғрисидаги қарорларини бажариш соҳасида Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Советларининг иши ҳақида;
3. Ўрмонларни муҳофаза қилишни янада яхшилаш тадбирлари ҳақида ва Ўзбекистон ССРнинг ўрмон кодекси лойиҳаси тўғрисида;
4. Ўзбекистон ССР Олий Совети қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати, табиатни ва ер ости бойликларини муҳофаза қилиш доимий комиссияларининг иши тўғрисида;
5. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Сессия кун тартибидаги биринчи масала юзасидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари депутат **Ш. Р. Рашидов** сўзга чиқди. У ҳозирги вақтда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 17 депутатдан иборат эканлигини айтди, Республиканинг янги Конституциясига мувофиқ, Олий Совет Президиуми 21 депутатдан иборат бўлиши керак. Шу сабабли Президиум составига қўшимча равишда 4 депутат сайлаш зарур. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети сессия кўриб чиқиши учун депутатлардан Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси **Н. М. Маҳмудова**ни, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **Э. Ғ. Ғафуржонов**ни, ёзувчи **Р. Отақўзиев (Уйғун)**ни, «Ташсельмаш» заводининг ишчиси **М. Мўйдинов**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари қилиб сайлаш тўғрисидаги таклифни киритади.

Олий Совет депутатлардан **Н. М. Маҳмудова, Э. Ғ. Ғафуржонов, Р. Отақўзиев (Уйғун)** ва **М. Мўйдинов**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари қилиб сайлаш тўғрисида бир овоздан қарор қабул қилди.

КПСС XXV съезди ҳамда КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг республикада чорвачиликни ривожлантириш тўғрисидаги қарорларини бажариш соҳасида халқ депутатлари Советларининг иши ҳақида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Н. Ж. Худойбердиев** доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда депутатлардан **М. Камолов** (89-Киров сайлов округи), **С. Гулматов** (106-Олмазор сайлов округи), **В. В. Кислов** (454-Темир йўл сайлов округи), **Н. Ҳикматов** (232-Шаҳрисабз қишлоқ сайлов округи), **И. У. Қўчқоров** (361-Сирдарё сайлов округи) қатнашдилар.

Танаффусдан кейин мажлисни Олий Совет Раисининг ўринбосари депутат **З. Исроилова (Зулфия)** олиб борди.

Мажлисда сессия кун тартибидаги иккинчи масала юзасидан музокаралар давом эттирилди. Музокараларда депутат **М. Г. Хван** (84-Бордонкўл сайлов округи), Бухоро область ижроия комитетининг раиси **У. Асатов,** депутатлардан **Б. Омонов** (350-Узун сайлов округи), **Д. Ҳасанов** (150-Булоқбоши сайлов округи), **С. Ниёзметова** (434-Ҳазорасп сайлов округи), **И. Туропов** (297-Нагорная сайлов округи), **М. Исоқова** (96-Гулистон сайлов округи), **Ш. Аҳмедов** (391-Ултарма сайлов округи), **М. Қозоқова** (250-Шаҳанд сайлов округи), **М. Ҳ. Ҳасанов** (122-Хартум сайлов округи) иштирок этдилар.

Депутатлар муҳокама этилган масала юзасидан бир овоздан қарор қабул қилдилар.

* * *

Соат 15.00 да Олий Советнинг кечқурунги мажлиси бошланди. Мажлисни Олий Совет Раиси депутат **С. Х. Сирожиддинов** очди.

Республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари депутат **С. Мамарасулов** «Ўрмонларни муҳофаза қилишни янада яхшилаш чоралари ҳақида ва Ўзбекистон ССРнинг ўрмон кодекси лойиҳаси тўғрисида» доклад қилди.

Ана шу масала юзасидан музокараларда депутат **О. Г. Гаруци** (221-Китоб сайлов округи), республика ўрмон хўжалиги министри **С. М. Тоиров,** депутатлардан **С. Т. Тошқулов** (85-Паркент сайлов округи), **К. С. Зоиров** (404-Куйбишев сайлов округи) қатнашдилар.

Олий Совет кун тартибидаги учинчи масала юзасидан карорни ва Ўзбекистон ССРнинг ўрмон кодексини тасдиқлаш тўғрисидаги қонунни бир овоздан қабул қилди.

Республика Олий Советининг табиатни ва ер ости бойликларини муҳофаза қилиш доимий комиссиясининг раиси депутат **Т. Г. Зинин** ҳамда республика Олий Советининг қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати доимий комиссиясининг раиси депутат **М. С. Саидов** сессия кун тартибининг тўртинчи масаласи юзасидан ахборот бердилар.

Депутатлар республика Олий Совети доимий комиссияларининг иши тўғрисидаги қарорни бир овоздан қабул қилдилар.

Сессияда республика Олий Совети Президиумининг Секретари депутат **Ҳ. М. Пўлатова** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида доклад қилди. Олий Совет ўз муҳокамасига тақдим этилган фармонларни бир овоздан тасдиқлади, тегишли қонунлар ва қарорлар қабул қилди. Олий Совет Ғ. Абдураҳмоновни республика олий ва ўрта махсус таълим министри вазифасидан озод қилди. **С. Пўлатов** Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри қилиб тайинланди.

Олий Совет доимий комиссиялар составида бир қанча ўзгартишларни амалга оширди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси қилиб сайланганликлари муносабати билан депутат Н. М. Маҳмудова соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг раиси вазифасидан, депутат Э. Ғ. Ғафуржонов ёшлар ишлари комиссиясининг раиси вазифасидан, депутат М. Мўйдинов коммунал хўжалик ва маиший хизмат кўрсатиш комиссияси аъзоси вазифасидан озод қилинди.

Депутат **И. И. Федоринов** ёшлар ишлари комиссиясининг раиси қилиб сайланди. И. И. Федоринов шу муносабат билан комиссия секретари вазифасидан озод қилинди. Ана шу комиссия аъзоси депутат **А. А. Мунавварова** ёшлар ишлари комиссиясининг секретари қилиб сайланди. Депутат **Ш. И. Сатимова** ёшлар ишлари комиссиясининг аъзоси қилиб сайланди.

Депутат **М. В. Расулева** соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг раиси қилиб сайланди. У комиссия секретари вазифасидан озод этилди. Ана шу комиссиянинг аъзоси депутат **Т. С. Содиқов** соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг секретари қилиб сайланди. Депутат **О. Ҳамроева** соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиясининг аъзоси этиб сайланди.

Депутат Л. Н. Мелкумов Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси этиб тайинланганлиги муносабати билан у қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссияси раисининг ўринбосари вазифасидан озод қилинди. Комиссия аъзоси, депутат **В. П. Куксенко** ана шу комиссия раисининг ўринбосари қилиб сайланди.

Шу билан Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессияси ўз ишини тамомлади.

ДЎСТОНА УЧРАШУВ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев дам олиш учун мамлакатимизга келган ГБСП Марказий Комитетининг Бош секретари, ГДР Давлат кенгашининг Раиси Э. Хонеккерни 25 июль куни Қримда қабул қилди.

Иккала қардош партия ва давлат раҳбарлари КПСС билан ГБСП социалистик, коммунистик қурилиш планларини амалга ошира бориб, бажараётган ғоят муҳим вазифалари тўғрисида бир-бирларига ахборот бердилар. Совет қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш программасини қабул қилган КПСС Марказий Комитети июль Пленуми ва ГДРнинг уйғунлаштирилган социал-иқтисодий ривожланиш масалаларини комплекс тарзда муҳокама қилган ГБСП Марказий Комитети VIII Пленуми қарорларининг муҳим эканлиги уқтириб ўтилди.

Э. Хонеккер 1979 йилда ГДРнинг 30 йиллигини байрам қилишга тайёргарликнинг бориши тўғрисида, республика меҳнаткашлари бу юбилейни немислар диёрида социализм муваффақиятларининг кўриги, ГДР билан СССР, бутун социалистик ҳамдўстлик халқларининг дўстлик намойиши сифатида байрам қилишга интилаётганликлари тўғрисида гапирди.

Л. И. Брежнев билан Э. Хонеккер ўртоқлар иккала қардош партиянинг интернационалистик алоқаларини мустаҳкамлашда, СССР билан ГДР ўртасидаги ҳар тарафлама ўзаро алоқаларни янада ривожлантиришда муваффақиятларга эришилганлигини мамнуният билан қайд қилиб ўтдилар. Улар СССР билан ГДР ўртасида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг XXXII сессияси маъқуллаган узоқ муддатли тармоқ программаларини ҳисобга олган ҳолда 1990 йилгача бўлган даврда ихтисослаштириш ва кооперациялаш программасини ишлаб чиқишни кучайтириш тўғрисида аҳдлашиб олдилар.

Қуролсизланиш, кескинликни юмшатиш сиёсатини мустаҳкамлаш, давлатлар ҳамда халқларнинг ўз мустақиллиги ва озодлигини сақлаб қолиш йўлидаги кураши сингари муҳим халқаро масалалар хусусида фикрлашиб олинди.

Э. Хонеккер Л. И. Брежневнинг ГФРга қилган визитига тинч-тотув яшаш принциплари асосида социалистик ва капиталистик мамлакатлар ўртасида тинчлик ва ҳамкорликни ривожлантириш ишига қўшилган муҳим ҳисса, деб юксак баҳо берди.

Европадаги ишларнинг аҳволини муҳокама қилиш вақтида тинчликни мустаҳкамлаш ва Европа давлатларининг яхши қўшничилик руҳидаги ҳамкорлигини янада ривожлантириш Европадаги барча давлатлардан қитъада кескинликни юмшатиш жараёни учун асос бўлиб хизмат қилган шартномалар ва битимларни ҳеч сўзсиз бажаришларини, Хельсинки кенгашида қабул қилинган Якунловчи Акт принциплари ва аҳдлашувларини тўла амалга оширишларини талаб қилади, деб таъкидланди.

Л. И. Брежнев билан Э. Хонеккер ўртоқлар Хитой раҳбарларининг агрессив империалистик доиралар билан тобора кенгайиб ва чуқурлашиб бораётган иттифоқи хатарли эканлигини уқтириб ўтдилар. Улар Пекиннинг социалистик Вьетнамга қарши буюк давлатчилик иғвогарликларини қатъиян қораладилар.

Дўстона, самимий вазиятда ўтган суҳбат муҳокама қилинган ҳамма масалалар юзасидан томонларнинг тамомила бир фикрда эканликларини кўрсатди. (ТАСС).

ИЛҒОРЛАРГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

1978 йил чорвачилик маҳсулотларини тайёрлаш планларини муддатидан илгари бажарганликлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Қизил байроқларини бериш тўғрисида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш юзасидан районлар социалистик мусобақасининг якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Қизил байроқлари гўшт, сут ва тухум тайёрлаш йиллик планларини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидаги районларга доимий сақлашга берилди:

Жиззах областининг **Арнасой районига** (район партия комитетининг секретари ўрток Сойибназаров, район ижроия комитетининг раиси ўрток Холмуродов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток Жумабоев). Бу район гўшт харид қилиш йиллик топшириғини 100 процент, тухум харид қилиш йиллик топшириғини 101 процент қилиб бажарган ва сут тайёрлаш йиллик планини анча барвақт бажариш учун курашмоқда.

Андижон областининг **Бўз районига** (район партия комитетининг секретари ўрток Иминов, район ижроия комитетининг раиси ўрток Рустамов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток Аҳмадалиев). Бу район гўшт харид қилиш йиллик топшириғини 101 процент, тухум харид қилиш йиллик топшириғини 145 процент қилиб бажарган ва сут тайёрлаш йиллик планини анча барвақт бажариш учун курашмоқда.

Сурхондарё областининг **Гагарин районига** (район партия комитетининг секретари ўрток Норқобилов, район ижроия комитетининг раиси ўрток Қувондиқов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток Мирзаев). Бу район гўшт харид қилиш йиллик ҳажмини 121 процент, тухум харид қилиш йиллик ҳажмини 129 процент қилиб бажарган ва сут тайёрлаш йиллик планини муддатидан анча илгари бажариш учун курашмоқда.

Фарғона областининг **Қува районига** (район партия комитетининг секретари ўрток Шербўтаев, район ижроия комитетининг раиси ўрток Эҳсонов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток Тошматов). Бу район гўшт, тухум, жун харид қилиш йиллик ҳажмининг бажарилишини таъминлаган ва сут тайёрлаш йиллик планини муддатидан анча илгари бажариш учун курашмоқда.

Наманган областининг **Тўрақўрғон районига** (район партия комитетининг секретари ўрток Бобохонов, район ижроия комитетининг раиси ўрток Юнусов, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток Раҳимов). Бу район гўшт тайёрлаш йиллик ҳажмини 108 процент, тухум тайёрлаш йиллик ҳажмини 160 процент қилиб бажарган ва сут тайёрлаш йиллик планини муддатидан анча илгари бажариш учун курашмоқда.

Хоразм областининг **Хива районига** (район партия комитетининг секретари ўрток Матказимов, район ижроия комитетининг раиси ўрток Абдуллаев, район ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўрток Бобожонов). Бу район гўшт тайёрлаш йиллик топшириғини 101 процент, тухум тайёрлаш йиллик топшириғини 119 процент қилиб бажарган ва сут тайёрлаш йиллик планини муддатидан анча илгари бажариш учун курашмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ С. ПЎЛАТОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўрток Салим **Пўлатов** Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПЎЛАТОВА.

1978 йил, 26 июль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республиканинг қишлоқ хўжалигига мутахассислар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун ва туғилган кунига етмиш йил тўлиши муносабати билан Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг катта ўқитувчиси Владимир Иванович **Михеев**ни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлиги корхоналарининг коллективлари 1978 йилги план ва қабул қилинган социалистик мажбуриятларини муддатидан аввал бажариш учун мусобақалашиб, маҳсулотни реализация қилиш ойлик планини 25 июль куни бажардилар. Ой охиригача планга қўшимча равишда 61 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

* * *

Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги саноат корхоналарининг коллективлари маҳсулот реализация қилиш ва унинг кўпчилик турларини ишлаб чиқариш юзасидан 7 ойлик планни муддатидан барвақт, 25 июль куни бажардилар. Етти ойлик пландан ташқари 16 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинади.

* * *

Самарқанд области саноатининг ходимлари беш йиллик учинчи йилидаги социалистик мажбуриятларини бажариш сари муҳим қадам ташладилар: маҳсулот реализация қилиш юзасидан январь-июль давлат программаси барвақт — 25 июлда бажарилди. Ой охиригача пландан ташқари реализация ҳажми 26 миллион сўм чамаси бўлади. Областда саноат ишлаб чиқариш ҳажмларининг ўсиш суръатлари 10 процентдан ошиб кетди.

* * *

Андижон области саноат корхоналарининг коллективлари беш йиллик учинчи йили топшириқларини барвақт бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, энг муҳим маҳсулот турларини ишлаб чиқариш ва реализация қилиш юзасидан етти ойлик планни 25 июлда бажардилар. Ҳисоб-китобларга кўра, ой охиригача яна 11 миллион сўмликдан ошиқ маҳсулот реализация қилинади.

(ЎзТАГ).

«САЛЮТ-6»—«СОЮЗ-29»—«ПРОГРЕСС-2»:

ИШ КУНЛАРИ

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 26 июль (ТАСС). Космонавтлар Владимир Коваленок билан Александр Иванченковнинг орбита бўйлаб олтинчи ҳафта учиши тугаяпти. «Салют—6» — «Союз—29» — «Прогресс—2» орбитал илмий тадқиқот комплекси экипажининг иш куни Москва вақти билан эрталаб соат 8 да бошланиб, соат 23 га қадар давом этади.

Бугун космонавтлар айрим борт системалари ва агрегатларини контроль текширувдан ўтказяптилар, аппаратларни қилинажак ишларга тайёрлаяптилар, ер юзи ва жаҳон океанини визуал кузатяптилар.

«Кристалл» установкасида ярим ўтказгич материаллар космик технологияси борасидаги навбатдаги эксперимент поёнига етказилди. Бу эксперимент газ фазасидан ҳажмий кристаллар олиш мақсадида ўтказилди. Кристалл структуралари найча деворларига тегмаган ҳолда шакллантирилди. Дастлабки модданинг максимал қизиш температураси Цельсий ҳисоби билан 1100 градусга етди.

Медицина контроли маълумотлари ва экипажнинг докладларига кўра, Владимир Коваленок билан Александр Иванченков ўзларини яхши ҳис қилмоқдалар. Командирнинг томир уриши минутига 68 марта, борт инженериники 65 марта; артериал босим миқдори симоб устунининг 120/70 ва 125/70 миллиметрига баравар.

Орбитал комплекснинг учиш программаси муваффақиятли бажарилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

КПСС XXV СЪЕЗДИ ВА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ИЮЛЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЧОРВАЧИЛИКНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДАГИ ҚАРОРЛАРИНИ БАЖАРИШ СОҲАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СОВЕТЛАРИНИНГ ИШИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси депутат Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ доклади

Депутат ўртоқлар! КПСС Марказий Комитетининг шу йил июль ойининг бошида ўтказилган Пленуми партиямиз ва бутун мамлакатимиз ҳаётида ғоят муҳим сиёсий воқеа бўлди. Пленум ленинча аграр сиёсатни бундан буён ҳам амалга оширишда, қишлоқни социалистик тарзда қайта қуришда янги босқични белгилаб берди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда қилган чуқур мазмунли докладида амалга оширилган ишларга принципиал баҳо берилди, ҳар томонлама асосланган хулосалар чиқарилди.

Пленум ўртоқ Л. И. Брежнев докладида олға сурилган хулосалар ва тавсияларни, эришилган ижобий натижаларга берилган баҳони, шунингдек, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан КПСС XXV съезди қарорларини бажаришда партия, совет, қишлоқ хўжалиги органлари, министрликлар ва идоралар ишида рўй бераётган камчиликларга нисбатан билдирилган танқидий мулоҳазаларни тўла ва батамом маъқуллади.

Совет кишилари КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорларини, партиянинг ленинча аграр сиёсатини қизғин маъқуллаб, халқ фаровонлиги ҳақида, она-Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши йўлида кўрсатаётган доимий ғамхўрликлари учун Марказий Комитетга, унинг Сиёсий бюроси, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга чуқур миннатдорчилик туйғуларини билдирмоқдалар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида КПСС Марказий Комитетининг июль (1978 йил) Пленуми якунлари батафсил муҳокама қилинди. Республика қишлоқ хўжалигидаги аҳвол чуқур таҳлил этилди ва бу соҳани янада юксалтириш юзасидан конкрет вазифалар белгилаб берилди.

КПСС аграр сиёсатининг ҳаётий кучини, халқимиз яратувчилик меҳнатининг самарасини Совет Ўзбекистони қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришилаётган ажойиб муваффақиятларда яққол кўриш мумкин. КПСС Марказий Комитети март (1965 йил) Пленумидан сўнг ўтган ўн икки йил мобайнида давлатга 55,4 миллион тонна ёки ундан аввалги йигирма беш йил давомида етиштирилган миқдорда пахта топширилди. Ялпи дон ҳосили 2,7 баравар ошди. Сабзавот, полиз экинлари маҳсулоти, мева, узум етиштириш уч баравар кўпайди ва 4 миллион тоннага етди. Республика партия ташкилоти Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети раҳбарлигида умумхалқ социалистик мусобақасини бошқармоқда ва қишлоқ меҳнаткашларининг куч-ғайратини янада юксак чўққиларни эгаллашга, беш йилликнинг охирига бориб она-Ватанга 6 миллион тонна, жумладан 400 минг тонна ингичка толали пахта топшириш, дон етиштиришни 3,7 миллион тоннага, жумладан шолини 600 минг тоннага етказиш, 6 миллион тонна мева ҳамда сабзавот етиштириш, пилла тайёрлашни кўпайтириш вазифаларини ҳал этишга қаратмоқда.

Пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг 1973 йилда Тошкентда бўлиб ўтган йиғилишида ўртоқ Л. И. Брежнев қилган докладида республикамизда чорвачиликни ривожлантиришни тезлаштиришда катта аҳамиятга эга бўлди. Ушанда Леонид Ильич Ўзбекистон аҳолисини республиканинг ўзида етиштириладиган гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари ҳисобига таъминлашдек ғоят масъулиятли вазифани қўйган эди.

Ўзбекистон партия ташкилоти ана шу кўрсатмаларга амал қилиб, республикада чорвачиликни ривожлантиришда катта ишларни амалга оширди. Эндиликда бу тармоқ КПСС Марказий Комитети март (1965 йил) Пленумидан олдинги йиллардагига қараганда бирмунча юқори даражага кўтарилганлигини кўрамиз. Чорвачиликнинг ялпи маҳсулоти барча категориядаги хўжаликлар бўйича 66 процент ошди. Гўшт етиштириш (тирик вазнда) 273 минг тоннадан 451 минг тоннага ёки 1,7 баравар, сут 923 минг тоннадан 1 миллион 844 минг тоннага ёки икки баравар, тухум 558 миллион донадан 1 миллиард 230 миллион донага, жун етиштириш 21 минг тоннадан 25 минг тоннага кўпайди.

Моллар сони ошганлиги ва маҳсулдорлиги юксалганлиги ана шундай натижаларга эришиш имконини берди. Қорамоллар 733 минг бошга ёки 30 процент, паррандалар сони 2,5 баравар кўпайди. Қўй ва эчкилар бош сони ҳам анча ошди. Давлатга топшириладиган ҳар бир қорамолнинг ўртача тирик вазни 219 килограммдан 360 килограммга етди ёки 64 процентга ошди. Ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут 2 баравардан зиёдроқ кўпайди ва ҳозирги вақтда 2135 килограммни ташкил этади. Товуқлардан тухум олиш салмоғи ўсди. Маҳсулот сифати яхшиланди, гўштга топшириладиган молларнинг кондицияси оширилди. Сутнинг 88 проценти давлатга биринчи сортлар билан топширилмоқда. Майин ва ярим майин жун, эчки тивити етиштириш тобора кўпаймоқда.

Чорвачиликни ихтисослаштириш, концентрациялаш, хўжаликлараро кооперациялаш ва саноат негизига кўчириш бу тармоқни ривожлантиришга жуда катта таъсир кўрсатди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган йирик хўжаликлар вужудга келтирилмоқда. Ҳозирги пайтда республикада 72 минг бош сигир боқиладиган 140 та сутчилик комплекслари, 105 минг молга мўлжалланган ва гўшт етиштириш билан шуғулланувчи 10 та комплекс ва хўжалик, мол гўшти етиштирувчи 21 совхоз ва 24 ферма, 290 минг бошга мўлжалланган ва чўчқа гўшти етиштирадиган 11 комплекс ва совхоз ишлаб турибди. Тухум ва бройлер гўшти ишлаб чиқариладиган 36 та паррандачилик корхонаси ишга туширилди. Қорамолларни бўрдоқига боқадиган ва бузоқларни парваришлаб семиртирадиган юздан ортиқ хўжаликлараро корхоналар мавжуд.

Республикада саноат негизида чорвачилик маҳсулотлари етиштирувчи йирик бирлашмалар — «Узглавзаготживпром», «Узптицепром», «Узглавкаракульпром», республика колхозлараро бўрдоқичилик бошқармаси тузилди. Уларнинг жамоат секторида гўшт етиштириш соҳасида салмоғи 40 процентдан зиёдроқни, тухум етиштиришдаги ҳиссаси эса 80 процентни ташкил этади.

Моллар наслини яхшилашга эришилди. Ҳозирги пайтда қорамоллар, қўйлар, чўчқалар, паррандаларнинг деярли ҳаммаси зотдор ёки зоти яхшилангандир. Ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари чорвачиликни тараққий эттиришда етакчилик қилмоқдалар. Эндиликда республикада юзлаб юқори малакали мутахассислар, сигир соғувчилар, молбоқарлар, чўпонлар, чўчқабоқарлар борки, улар ишлаб чиқаришда юксак кўрсаткичларга эришмоқдалар. Бундай донгдорлардан 43 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони юксак унвонига сазовор бўлди. Кейинги беш йилда чорвадорлардан 3619 киши СССР орден ва медаллари билан мукофотланди.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Давлат мукофоти лауреати Анастасия Ивановна Чудная, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мунаввар Исоқова, Муҳтарама Ғаффорова, Меҳриниса Қозоқова, Дилбархон Дадабоева, Ирис Хушбоқова, Ойша Шамсиддинова, Соня Мустафина, Азизой Назарова, Анвар Жўраева, Ольга Месяцева, Розия Матёқубова, молбоқар операторлардан Шарип Қаюмов ва Эрдон Юсупов, бош чўпонлардан Темур Пухтаев ва Амирали Эшбоев ҳамда бошқа кўпгина илғор чорвадорлар мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар.

Қилинган ишларга муносиб баҳо бериб, шу билан бирга айтиш керакки, республикада чорвачилик ҳали талаб қилинган даражага етгани йўқ.

Шу беш йилликнинг охирига бориб, гўшт, сут ва тухум тайёрлашни эришилган даражага нисбатан икки баравар кўпайтиришни таъминлаш — бизнинг биринчи навбатдаги вазифамиздир. Ўн биринчи беш йиллик планларида эса республика аҳолисини ўзимизда етиштириладиган чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлашни анча яхшилаш мақсадида чорвачиликни бирмунча юқори суръатлар билан ривожлантиришни кўзда тутиш лозим.

Бунинг учун бизда етарли имкониятлар мавжуд. Қува райони колхоз ва совхозларининг ташаббуси ана шундан далолат бермоқда. Район меҳнаткашлари беш йиллик охиригача гўшт, сут ва тухум етиштиришни 1,8—2 баравар кўпайтиришга қарор қилдилар. Бу мажбурият муваффақиятли бажарилмоқда. Жиззах районида эса беш йиллик мобайнида гўшт ва сут етиштиришни 2,2 баравар кўпайтириш мўлжалланмоқда. Худди шундай тадбирлар Сирдарё, Оҳангарон, Орджоникидзе, Денов, Тахтакўпир, Ленин, Томди, Деҳқонобод, Поп, Советобод ва Хива районларида ҳам тузиб чиқилди. Бу қимматли ташаббусни республикадаги ҳамма районлар қўллаб-қувватлади.

Давлатга топшириладиган моллар вазнини ошириш гўшт ресурсларини кўпайтиришнинг улкан резервидир. Ўтган йили Сирдарё областида ҳар бир қорамол 442 килограмм оғирликда давлатга топширилди. Қорақалпоғистон АССРда қорамолларнинг тирик вазни бор-йўғи 283 килограммни, Жиззах, Бухоро, Самарқанд областларида 328-338 килограммни ташкил этди, холос.

Барча хўжаликлар ҳар бош қорамолни камида 400—450 килограмм вазнга етказилгандан сўнг давлатга топширишлари керак. Молларнинг ҳаммаси яхшилаб бўрдоқига боқиб семиртирилгач гўштга топширилиши лозим. Бу эса қўшимча равишда қарийб 25 минг тонна мол гўшти етиштириш имконини беради.

Ички хўжалик эҳтиёжи учун сўйиладиган моллар вазнини оширишга ҳам алоҳида эътибор бериш зарур.

Бўрдоқига боқиладиган молларнинг кунлик семириши даражасини ошириш катта резервлардан биридир. Агар қорамолларнинг ўртача семиришини ҳеч бўлмаганда 500 граммга етказсак, гўшт етиштиришни йилига 80 минг тоннадан зиёдроққа кўпайтириш мумкин.

Гўшт етиштиришда қўй гўшти катта салмоққа эга. Бунда ҳам давлатга топшириладиган ва ички хўжалик эҳтиёжлари учун сўйиладиган молларнинг тирик вазнини оширишдек муҳим вазифани ҳал этишимиз керак. Майда молларнинг тирик вазни 50 килограммга етказилса, шу ҳисобдан қўй гўштини етиштиришни 25 процентга ошириш имкони яратилади.

Республикамиздаги бир қатор районлар, айниқса Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Қашқадарё ва Сурхондарё областларининг табиий шароити гўшт етиштиришга мўлжалланган қорамолчиликни ривожлантириш учун ғоят қулайдир. Биз ана шу имкониятдан тўлароқ фойдаланиш йўлида ҳамма чораларни кўришимиз керак.

Чўчқачилик ва паррандачилик сингари тармоқларни халқимиз ҳақли равишда «эртапишар» деб атайди. Афсуски, кейинги йилларда кўпгина колхоз ва совхозларда чўчқалар сони асоссиз равишда камайтириб юборилди.

1980 йилда чўчқа гўшти етиштиришни 41 минг тоннага етказиш кўзда тутилади. 1978 йилда жамоат секторида парранда гўшти етиштиришни 41 минг тоннага етказиш ўн биринчи беш йиллик охирида эса 90 минг тоннага етказиш кўзда тутилади. Бу ҳозир эришилган даражадан беш баравар зиёддир. Ана шу масъулиятли вазифани бажариш бройлер типидаги паррандачиликни бутун чоралар билан ривожлантиришни талаб этади.

Қуёнчилик гўшт етиштиришни кўпайтиришда қўшимча резервдир — 1980 йилга бориб қуён гўшти етиштиришни 1200 тоннага, тери тайёрлашни 800 мингтага етказишимиз зарур.

Гўшт ресурсларини тўлдиришда матлубот кооперацияси системасида бўрдоқичиликнинг йўлга қўйилиши муҳим аҳамият касб этмоқда. Ҳозирги пайтда матлубот жамиятларига қарашли 135 та бўрдоқичилик хўжалиги, 37 та паррандачилик фермаси ишлаб турибди. Улар шу йилнинг биринчи ярмида 34 минг бошдан зиёдроқ молни, катта миқдордаги паррандаларни боқиб семиртирдилар. Бундан буён ҳам ана шу резервдан унумли фойдаланиш, барча районларда матлубот кооперациясига қарашли йирик бўрдоқичилик хўжаликлари, паррандачилик фабрикалари тузиш лозим.

Матлубот кооперацияси йўли билан комиссион гўшт савдосини жиддий яхшилаш талаб этилади.

Барча турдаги моллар ва паррандалар сонини кўпайтирмасдан туриб гўшт етиштиришни кескин ошириш вазифасини ҳал этиб бўлмайди. Афсуски аксарият колхоз ва совхозларда қорамоллар подасини кенгайтириш ниҳоятда суст бормоқда. Бунинг устига Қорақалпоғистон АССР, Бухоро ва Самарқанд областларида шу йилнинг биринчи ярмида моллар сони ўтган йилнинг ана шу давридагига нисбатан ҳатто камайтириб юборилди.

Моллар сонини ўстиришнинг қониқарсиз бораётганлигига сабаб шуки, мол подасидаги сигирлар салмоғи талабга жавоб бермайди, уларнинг кўпчилиги қисир қолмоқда, бузоқ олиш планлари бажарилмаётир.

Ҳозирги механизациялашган фермаларда сигирлар сонининг 400 бошдан кам бўлишига йўл қўйиш мумкин эмас. Аслида эса республикадаги 974 хўжаликнинг фермаларида 300 бошга етар-етмас сигир боқилмоқда. 96 та колхоз ва совхозда эса умуман қорамол йўқ. Ана шу хўжаликларда қорамолчилик фермалари тузишнинг ўзиёқ маҳсулот етиштиришни кўпайтиришнинг катта резервидир. Бу имкониятдан тўла-тўкис фойдаланиш лозим, чунки беш йилликнинг охиригача сигирлар сонини 200 минг бошга етказиш, уларнинг моллар подасидаги салмоғи 33 процент бўлишини таъминлаш мўлжалланмоқда.

Бир қатор районлар ва областларда қўйлар сони сусткашлик билан ошмоқда. Бунинг сабаби совлиқларнинг аксарияти қисир қолаётганлигидир. Айрим хўжаликларда уларнинг қарийб 25 проценти қисирлигича қолмоқда. Қўйларни ички хўжалик эҳтиёжлари учун кўплаб сўйиб юбориш ҳолларига барҳам берилмаган. Совлиқларни белгиланган беш-олти йил ўрнига уч-тўрт йилда брак қилиш фактлари учрайди.

Қўйчиликни ривожлантириш юзасидан тузилган тадбирларга мувофиқ яқин йилларда республикада қўй ва эчкилар сонини 10 миллион бошга, жумладан колхоз ва совхозларда 8 миллион бошга етказиш ва қўйчилик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш лозим. Фақат ихтисослаштирилган қўйчилик хўжаликларигина эмас, балки барча колхоз ва совхозлар қўй боқиш билан шуғулланишлари, уларни ўзларининг гўштга бўлган эҳтиёжларини қондириш мақсадида ўстиришлари керак.

Йилқичилик ва туячиликка жиддий эътибор бериш зарур. Йилқилар ва туялар сонининг йил сайин камайиб бораётганлиги билан муроса қилиб бўлмайди. Шифобахш ичимлик ҳисобланган қимиз тайёрлашни кўпайтириш лозим.

Умуман Тошкент, Жиззах, Яккабоғ йилқичилик заводлари, шунингдек, колхоз ва совхозлардаги йилқичилик фермалари ишини тубдан яхшилаш, қорабайир зотли йилқилар шуҳратини тиклаш бўйича конкрет тадбирлар амалга оширилиши керак.

Аҳоли таъминотини яхшилашда сув ҳавзаларида балиқчиликни ривожлантириш муҳим роль ўйнайди. Ўнинчи беш йилликда бу тармоқ тез тараққий эттирилмоқда. Янги балиқчилик хўжаликларини тузиш, мавжуд хўжаликларда маҳсулдорликни ошириш ҳисобига 1980 йилда балиқ етиштиришни 19 минг тоннага етказиш ёки тўққизинчи беш йилликнинг охирида эришилган даражадан 2,6 баравар ошириш кўзда тутилмоқда. Давлат балиқчилик хўжалиги мавжуд қувватларнинг ва янгидан жорий этилаётган қувватларнинг балиқ маҳсулдорлигини оширишни таъминлаши лозим.

Юқорида айтиб ўтилганидек, бизнинг олдимизда аҳолини республикамизнинг ўзида етиштирилган сут ва сут маҳсулотлари билан тўла-тўкис таъминлашдек ғоят масъулиятли вазифа турибди. Моллар сонини ошириш билан бирга, уларнинг маҳсулдорлигини кескин юксалтириш ҳам талаб этилади.

Бунинг учун барча шарт-шароит мавжуд — сигирларнинг деярли ҳаммаси (97 процент) зотли ва зоти яхшилангандир. Озуқа таъминоти масалалари малакали ҳал этилмоқда. Кўпгина районлар ва хўжаликлар ана шу имкониятлардан самарали фойдаланиб, аъло кўрсаткичларга эришмоқдалар. Ўтган йили 16 районда ҳар бош сигирдан 2500—3000 килограмм, 10 районда 3000 килограмдан зиёд сут соғиб олинди. Шуниси ибратлики, Тошкент области бўйича ҳар сигирдан йилига соғиб олинган сут 3059 килограммни ташкил қилди. Айрим илғор хўжаликларда, масалан, Жиззах районидаги «Москва», Коммунистик районидаги «Правда», «Политотдел», «Ленинский путь», Свердлов номли, Калинин районидаги «Партия XXI съезди», Ғалаба районидаги Димитров номли колхозларда, Сирдарё областидаги «Малик» совхозида ва бошқа коллективларда ҳар сигирдан 4 минг килограммдан ошириб, «Чиноз» совхози, Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги», Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозларида 4700 килограммдан зиёдроқ сут соғилди.

Шу билан бирга баъзи жойларда сигирлар маҳсулдорлиги пастлигича қолмоқда. 453 колхоз ва 160 совхозда ҳар бир сигирдан соғилган сут ҳатто 2000 килограммга етмайди.

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари асосида биз яқин йилларда ҳар сигирдан соғиб олинадиган сутни республика бўйича 3000 килограммга, Тошкент ва Сирдарё областларида, бошқа областларнинг айрим районларида 4000 килограммга етказишимиз, сутнинг камида 95 процентини биринчи сортлар билан топширишимиз зарур. Бунинг учун барча имкониятларга эгамиз.

Сутни ўз вақтида қабул қилиб олиш ва унинг сифатини яхшилаш мақсадида Гўшт ва сут саноати министрлиги сут заводлари тармоғини кенгайтириши, шу йўл билан колхозлар, совхозлар ва аҳолидан сотиб олинган сутни ўша жойнинг ўзида қабул қилиб олиш ҳамда дастлабки қайта ишловдан ўтказишни ташкил этиши керак.

Республикада тухум етиштиришни кўпайтириш соҳасида катта ишлар қилинди. Эндиликда жамоат сектори 1965 йилдаги 98 миллион ўрнига 740 миллион дона тухум бермоқда. Ишлаб чиқаришнинг асосий қисми, «Узптицепром»га қарашли паррандачилик фабрикалари зиммасига тушади.

Бироқ паррандачиликдаги резервлардан ҳали ҳам етарли фойдаланилмаётир. Ишлаб чиқариш қувватлари тўлиқ ишга туширилмаган, айрим корхоналарда товуқлардан тухум олиш кўрсаткичлари пастлигича қолмоқда. Умуман республика бўйича ўнинчи беш йиллик охирига бориб колхозларда ва давлат хўжаликларида тухум етиштириш 1 миллиард 135 миллион донага, ҳар бир товуқдан йил давомида олинадиган тухум 200 тага етказилиши керак. Хулоса шуки, ҳар бир хўжаликда камида 6 минг товуқ боқиладиган паррандачилик фермаси тузилишига албатта эришиш зарур.

Қоракўлчилик Ўзбекистон экономикасида катта аҳамиятга эга. Қоракўл тери етиштиришда республикамиз мамлакатда биринчи ўринни эгаллайди. Биз бу тармоқни янада интенсив ривожлантириш чораларини кўрмоқдамиз.

Қўйларни бўрдоқига боқувчи ва қоракўлча етиштирувчи ихтисослаштирилган хўжаликлар тузилди.

Ем-хашак базасини вужудга келтиришга ва яйловлардан оқилона фойдаланишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Шу билан бирга баъзи қоракўлчилик хўжаликларида қўйлар сони тез кўпайтирилмаётир, айрим жойларда эса ҳатто камайтириб юборилмоқда.

Қоракўлчиликни янада юксалтириш мақсадида ҳар бир хўжаликда маҳсулдор яйловлар вужудга келтириш, уларда саксовул, изен ва бошқа озуқабоп яйлов ўтларини кўпроқ экиш, яйлов обороти системасини кенг қўллаш лозим. 1985 йилгача атрофи тўсилган маданий яйловларни 670 минг гектарга етказиш талаб этилади. Суғориладиган зоналарда озуқа етиштиришни кўпайтириш, Устюрт массивида яйловларни ўзлаштиришни авж олдириш керак.

Жун етиштиришни кўпайтириш ва унинг сифатини яхшилаш масалалари билан мунтазам шуғулланиш зарур.

Юқори сифатли озуқа етиштириш ва ундан самарали фойдаланиш чорвачиликдаги асосий масала бўлиб келди, бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Республикада бу соҳада катта ишлар қилинди. Озуқабоп экинлар майдони 383 минг гектардан 675 минг гектарга кўпайди. Озуқанинг асосий қисми суғориладиган майдонлардан олинмоқда.

Қимматли озуқабоп экин — маккажўхори етиштиришда кескин бурилиш рўй берди, унинг майдони кенгайтирилди, ҳосилдорлиги ошди. Бу эса ўтган йили 1965 йилдаги 54 минг тонна ўрнига 925 минг тонна маккажўхори дони етиштириш имконини берди. Бундан кейинги йилларда эса экин майдонларини яна анчагина кенгайтириш, ҳосилдорликни ва ялпи ҳосилни, шунингдек, кўкпоя етиштиришни янада кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

Озуқабоп лавлаги, судан ўти, рапс, оқжўхори каби экинлар экиш кенг қўлланилмоқда. Озуқа тайёрлашнинг прогрессив усуллари — сенаж бостириш, ўт талқони, гранула қилинган ва брикетланган озуқани кўпроқ тайёрлаш методлари қатъий жорий этилмоқда.

Бироқ, озуқа базасини вужудга келтиришда фойдаланилмаётган кўпгина резервлар мавжуд.

Озуқабоп экинлар ҳосилдорлигини ошириш, озуқа сифатини яхшилаш — олдимизда турган ва сира кечиктириб бўлмайдиган вазифадир. Биз яқин 2-3 йил ичида эски бедапояларнинг ҳар гектаридан олинадиган пичанни 200 центнерга, силосбоп кўкпоя ҳосилдорлигини 600 центнерга, хашаки илдиз мевали экинлар ҳосилдорлигини 700 центнерга етказишимиз зарур.

Шу билан бирга айрим хўжаликларда озуқа яхшилаб тайёрланмаганлиги, рационни белгилашда оқсил ва бошқа моддалар миқдорига эътибор берилмаётганлиги, шунингдек, ем-хашакни ҳисобга олиш, уни ишлатишда ўзибўларчилик ҳолларига йўл қўйилаётганлиги сабабли ҳар бир центнер маҳсулот етиштиришга сарфланаётган озуқа нормативдагидан бир ярим-икки баравар ошиб кетаётир.

Омихта ем саноатини ривожлантириш ҳам муҳим проблема ҳисобланади. Республикада бир қатор йирик омихта ем заводлари қурилиб ишга туширилди, бу эса ана шундай озуқа тайёрлашни 1971 йилдагига нисбатан 2,3 баравар ошириш имконини берди. Беш йиллик планга кўра мазкур тармоқни янада юксалтириш мўлжалланмоқда. Лекин тайёрланаётган омихта ем, айниқса парранда ва чўчқа озуқаси сифати жиддий ташвишлантиради.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Озуқа етиштиришни кўпатириш ва сифатини ошириш тадбирлари ҳақида» яқинда қабул қилган қарорида чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлашнинг асосий йўналишлари белгилаб берилди. Ана шу қарорга кўра ҳар бир хўжаликда бақувват озуқа базаси вужудга келтириш, жамоат чорвачилигини ва гражданларнинг шахсий хўжалигидаги молларни ем-хашак билан тўла-тўкис таъминлаш зарур.

Моллар зотини яхшилаш ва маҳсулдорлигини ошириш кўп жиҳатдан наслчилик ишларининг йўлга қўйилишига боғлиқ. Республикада наслчилик хўжаликлари, фермалари, ва наслчилик ишлари билан шуғулланувчи хўжаликлараро кооперативларнинг кенг тармоғи вужудга келтирилди. Моллар подасининг сифатини яхшилашда ғунажинларни боқиб ўстирадиган хўжаликлараро ихтисослаштирилган корхоналар катта роль ўйнамоқда. Олимларимиз тажрибали чорвадорлар билан ҳамкорликда қорамолларнинг ғоят қимматли Бушуев зотини яратдилар, қора-ола ва швиц наслидаги ниҳоятда маҳсулдор молларни кўпайтирмоқдалар. Гўшт етиштириш мақсадида боқиладиган Санта-гертруда зотли қорамоллар подаси кенгаймоқда. Сур тери берадиган қоракўл қўйлар сони ошмоқда. Ярим майин жунли сергўшт, сержун қўйларнинг катта группаси, кўплаб жун ва тивит берадиган зотли эчкилар подаси вужудга келтирилди. Бироқ, афсуски, кўпгина хўжаликларда молларнинг янги наслига эътибор сусайиб кетди. Бу айниқса ғоят маҳсулдор, серқаймоқ сут берадиган Бушуев зотли молларни кўпайтиришга тааллуқлидир.

Бундай аҳволни нормал деб бўлмайди, албатта. Қорамолчиликда наслларни районлаштириш талабларига қатъий риоя қилиниши зарур. Бир қатор колхоз ва совхозларда белгиланган битта зот ўрнига уч-тўрт зотдаги моллар боқилаётганлиги каби ҳолларга йўл қўйиш асло мумкин эмас.

Молларнинг йирик хўжаликларда концентрация қилиниши муносабати билан чорвачиликда иш юритиш маданиятини ошириш, фермаларда ветеринария хизмати ва санитария ҳолатини яхшилаш алоҳида аҳамият касб этади. Яқин йилларда бруцеллёз ва туберкулез каби касалликларни батамом йўқотиш сира кечиктириб бўлмайдиган вазифадир.

Чорвачиликда меҳнат унумдорлигини ва иш самарадорлигини оширишнинг муҳим фактори оғир меҳнат жараёнларини механизациялаш, фермаларда прогрессив технологияни кенг қўлланишдан иборат.

Ҳозирги пайтда колхоз ва совхозларнинг фермаларида кўплаб турли-туман ускуна-жиҳозлар ўрнатилган бўлиб, уларни ишлатиш эвазига қорамолларнинг 70 проценти қаровини намунали уюштириш мумкин. Бироқ, улардан фойдаланиш қониқарсиз йўлга қўйилганлиги, ана шу ускуна-жиҳозларнинг кўпинча бекор туриши оқибатида механизациялаш даражаси ҳамон пастлигича қолмоқда. Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Қашқадарё, Хоразм областларининг аксарият хўжаликларида сигирларнинг 30 процентдан камроқ қисми механизмлар ёрдамида соғилмоқда.

Чорвачиликда техникадан ғоят унумли фойдаланиш яхшилаб ўқитилган, юқори малакали механизатор кадрларга боғлиқ. Шунинг учун ҳам бундай мутахассисларни тайёрлашга ҳамма жойда алоҳида эътибор берилиши керак.

Чорвачиликнинг барча тармоқларида юксак меҳнат унумдорлигига эришаётган ва шу асосда хўжаликни рентабелли юритаётган колхоз ва совхозлар оз эмас. Ана шундай фермалар иқтисодий самарадорлиги кўрсаткичларини доимо ўрганиш, уларнинг тажрибасини эса сабот билан барча хўжаликларда жорий этиш керак.

Фермаларни механизациялаш даражасини ҳисобга олган ҳолда ҳар бир ишловчи ҳиссасига тўғри келадиган мол сонини қайта кўриб чиқиш, ҳар соғувчига ҳозирча 40 — 50 бош, кейинчалик эса 60 — 70 бош сигир бириктилишига эришиш зарур. Меҳнатга ҳақ тўлашни меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулотнинг миқдори ва сифатига қараб амалга ошириш лозим.

Чорвачилик маҳсулотлари харид нархлари оширилиши муносабати билан вужудга келадиган имкониятлардан жамғармаларни кўпайтириш йўлида фойдаланиш лозим. Ишни шундай уюштириш керакки, янги нархлар амалда қўлланилишидан сўнг чорвачиликдан зарар кўрувчи бирорта ҳам хўжалик қолмасин. Бунинг учун эса ҳамма жойда тежамкорлик режимини кучайтириш, маҳсулот таннархини камайтириш ишини кунт билан олиб бориш зарур.

Чорвачиликда рўй берган сифат ўзгаришлари ва унинг индустриал негизга кўчирилиши илмий тадқиқотларни бундан буён ҳам яхшилашни талаб этади. Бу ишлар чорвачиликни янада ривожлантириш ва маҳсулот етиштиришни кўпайтириш билан боғлиқ туб масалаларни ҳал қилишга бевосита қаратилиши керак.

Чорвачиликни тараққий эттиришда фан ютуқлари ва илғорлар тажрибасини амалда кенг жорий этиш катта аҳамиятга эга. Бу масалалар билан фақат олимлар эмас, балки хўжаликлар, районлар, областларнинг раҳбарлари, хуллас, хўжалик механизмининг барча бўғинларидаги кадрлар шуғулланишлари зарур. Ҳар бир колхоз ва совхоз фан ютуқлари ва илғорлар тажрибасини ҳамда прогрессив усулларни жорий этишнинг конкрет планига эга бўлиши лозим.

Республикада чорвачиликнинг материал-техника базаси йил сайин мустаҳкамланмоқда, янги чорвачилик комплекслари ва паррандачилик фабрикалари қурилиши авж олдирилмоқда. Бироқ, бу объектларни барпо этишда жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда. Лойиҳалар жуда секин, баъзан эса сифатсиз тузилмоқда, капитал маблағларни кўпдан-кўп қурилишларга сочиб юбориш ҳоллари учрамоқда. Қувватларни фойдаланишга топшириш планлари бажарилмаётир, қурилиш муддатлари чўзилмоқда, бу эса иншоотлар таннархининг қимматлашувига олиб келмоқда.

Тегишли органлар шу йил планига мувофиқ чорвачилик объектлари қурилишини жадаллаштириш юзасидан таъсирчан чоралар кўришлари, объектларни белгиланган муддатларда ишга тушириш топшириқларининг сўзсиз бажарилишини таъминлашлари, келгуси йилги қурилиш ишларига тегишли тайёргарликни ташкил этишлари, колхоз ва совхозларда чорвачилик қурилишини арзонлаштиришга кунт билан эришишлари лозим.

Чорвачиликни малакали кадрлар билан таъминлаш ишлаб чиқаришнинг ўрта бўғини — фермалар ва бригадаларни мутахассислар билан мустаҳкамлаш катта аҳамиятга эга. Айни пайтда олий маълумотли 363, махсус ўрта маълумотли 1337 киши чорвачилик фермаларининг мудирлари ва бригадирлар лавозимида ишламоқда. Биз барча чорвадорларни вақти-вақти билан қайта тайёрлаш асосида уларнинг юксак маҳорат соҳиблари бўлишларига эришмоғимиз зарур. Мутахассисларнинг ишлаб чиқариш ташкилотчилари ва технологлари сифатидаги ролини ошириш лозим.

План интизомини мустаҳкамлаш чорвачиликни тараққий эттириш ва маҳсулот етиштиришни кўпайтиришнинг энг зарур шартларидан биридир. Ҳар бир район, ҳар бир колхоз ва совхоз белгиланган давлат планларини албатта бажариши лозим.

Беш йилликнинг учинчи йилида гўшт, сут, тухум, жун, қоракўл тери ва бошқа маҳсулотларни етиштириш ва давлатга сотиш планларинигина эмас, балки юксак социалистик мажбуриятларни умуман республика, барча областлар, автоном республика, ҳар бир район ва хўжалик тўла ва ошириб бажариши бизнинг муқаддас бурчимиз, шон — шараф ишимиздир. Ўтган йил планларини бажара олмаган хўжаликлар ва районларда бу йил ана шу қарзлардан қутулиш, келгусида эса маҳсулотнинг ҳамма турларини етиштириш ҳамда тайёрлаш, моллар сонини ўстириш топшириқларининг сўзсиз бажарилишини таъминлаш керак.

Бунга эришиш учун ҳозирданоқ чорва қишловига намунали тайёргарлик кўриш, ҳар бир хўжаликда юқори сифатли озуқа запасини вужудга келтириш, бинолар қурилиши ва ремонтини ўз вақтида тамомлаш, озуқа тайёрлаш цехларининг тўхтовсиз ишлаши чораларини кўриш лозим. Ана шундай қилингандагина куз ва қиш ойларида моллар маҳсулдорлигининг пасайишига йўл қўйилмайди.

Социалистик мусобақа омманинг меҳнат активлигини юксалтириш, мажбуриятларни муваффақиятли бажаришнинг қудратли воситасидир.

Чорвачиликни бундан буён ривожлантириш билан боғлиқ хилма-хил масалаларнинг ҳаммаси халқ депутатлари Советларининг ана шу тармоққа раҳбарлигини бутун чоралар билан кучайтиришни талаб этади. Советлар бу масалалар билан доимий равишда, аниқ мақсадни кўзлаган, ишнинг моҳиятига тушунган, чорвачиликда ишлаётган қарийб 5 минг депутатнинг активлигига, қишлоқ хўжалик мутахассислари, сигир соғувчилар, молбоқарлар, чўпонлар, колхоз ҳамда совхозларнинг раҳбарлари ташаббускорлигига таянган ҳолда шуғулланишлари зарур.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида қўйилган янги вазифалар республика Қишлоқ хўжалиги, Тайёрлаш, Мелиорация ва сув хўжалиги, Гўшт-сут саноати министрликлари, «Узплодоовощвинпром», «Главсредазирсовхозстрой», «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва уларнинг жойлардаги органлари ишини қайта қуриш ҳамда янада такомиллаштиришни талаб этади. Улар ишлаб чиқаришнинг чинакам ташкилотчилари бўлишлари, иш натижаси учун жавоб беришлари зарур.

КПСС Марказий Комитети июль Пленуми қарорлари қишлоқ хўжалигини бундан буён ривожлантириш ва совет халқи фаровонлигини юксалтиришнинг улкан программасидир. Биз қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлаштириш соҳасидаги барча ишларимизни марказда ҳам, жойларда ҳам Пленум қарори асосида, ўртоқ Л. И. Брежнев докладида баён қилинган тавсиялар ва хулосалар руҳида йўлга қўйишимиз лозим.

Халқ депутатлари Советлари ҳамиша партия аграр сиёсатини қишлоқда амалга оширишнинг олдинги сафларида бўлиб келдилар. Улар бундан буён ҳам партия ташкилотлари раҳбарлигида янада зўр активлик билан аниқ мақсадни кўзлаган ҳолда ишлашлари керак. Бу эса хўжаликка раҳбарлик услублари ва методларини яхшилашни, назорат ва ижрони текширишни пухта йўлга қўйишни, давлат интизомини қатъиян мустаҳкамлашни, кадрларнинг ташаббускорлигини кучайтириш ва топширилган иш учун масъулиятини оширишни тақозо этади.

Ўртоқлар, Ўзбекистон халқ депутатлари Советлари республика партия ташкилоти раҳбарлигида ленинчи партиямиз XXV съезди ва КПСС Марказий Комитети июль Пленуми тарихий қарорларини бажаришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар деб ишонч билдиришга рухсат бергайсиз. (**Қарсаклар**).

(Доклад қисқартирилган стенограммага мувофиқ эълон қилинмоқда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

ЧОРВАЧИЛИКНИНГ ЯНАДА РАВНАҚИ УЧУН

Депутат Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ доклади юзасидан музокаралар

Депутат М. ҚАМОЛОВ нутқи

НАМАНГАН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Бутун совет халқи сингари Наманган области меҳнаткашлари ҳам партиямиз Марказий Комитетининг 1978 йилги июль Пленумида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев қилган доклададги хулосалар ва қоидаларни қизғин ва якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар ҳамда маъқулламоқдалар. Бу хулосалар ва қоидалар КПСС XXV съезди томонидан белгиланган вазифаларни амалга ошириш соҳасида барча коммунистлар, барча меҳнаткашлар учун ҳаракат программасидир.

Наманган областида чорвачиликни ихтисослаш ва концентрациялаш асосида ривожлантириш йўлида муайян ишлар қилинди. Кейинги йилларда комплекслар қуриш ва фермаларни реконструкциялашга 43 миллион сўм сарфланди. Иккита эчкичилик совхози, битта асаларичилик совхози қурилди. Балиқчилик хўжалиги барпо этилмоқда. Хўжаликлараро бўрдоқичилик базалари, сут комплекслари ва бузоқларни семиртириш ҳамда молларни бўрдоқига боқиш комплекслари ишлаб турибди. Паррандачилик фабрикаси ишга тушди, 52 та паррандахона қурилмоқда.

Шу билан бирга биз чорвачиликни ҳали кескин равишда юксалтиришга эриша олмаганлигимизни таъкидлаб ўтиш керак. Натижада 23 хўжалик гўшт етиштириш ярим йиллик планини, 55 хўжалик сут тайёрлаш планини бажармади. Бир қанча хўжаликларда наслчилик иши яхши йўлга қўйилмаган.

Чорвачиликни ривожлантириш манфаатлари, уни саноат негизига кўчириш ем-хашак базасини янада мустаҳкамлашни талаб қилади. Ленин номли Учқўрғон совхози бу соҳада намуна кўрсатмоқда. Бу ерда бир ярим—икки йиллик озуқа запаслари тайёрланган.

Бу йил умуман область бўйича ҳар гектаридан камида 180 центнер беда олиш, илдиз мевали озуқабоп экинлар ҳосилини ва силос учун маккажўхори кўкпоясини 400 центнерга, дон учун маккажўхорини 80 центнерга етказиш мўлжалланмоқда. Чорвачиликни комплекс механизациялаш ва озуқа тайёрлашни яхшилаш чоралари кўрилмоқда.

Беш йилликнинг охирида яна 18 минг бош сигир учун 15 та сутчилик комплекслари барпо этилади. Бу йил Чуст, Косонсой ва Поп районларида бузоқлар боқиладиган комплекслар қуриб битказилади. Шунингдек қўйчиликни ихтисослаштириш мўлжалланмоқда.

Чорвачиликнинг саноат негизига ўтказилиши муносабати билан биз техника ходимларига муҳтожлик сезмоқдамиз. Бошқа областларда ҳам шундай аҳвол мавжуд бўлса керак, деб ўйлаймиз. Бизнинг фикримизча механиклар, машинада сут соғувчи операторлар, электриклар, созловчилар, фермаларда хизмат қилувчи санитария техникларини кенгроқ кўламда тайёрлаш лозим. Колхозлар ва совхозлар чорвачилик институти олимларининг маслаҳатлари ва тавсияларини кутиб турибдилар. (**Қарсаклар**).

Депутат С. ГУЛМАТОВ нутқи

ЧИНОЗ РАЙОНИДАГИ «ЧИНОЗ» НАСЛЧИЛИК СОВХОЗ-ТЕХНИКУМИ БРИГАДАСИНИНГ БОШЛИҒИ

Республикамиз меҳнаткашлари КПСС XXV съезди қарорларини амалга оширишга муносиб ҳисса қўшиб, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши суръатларини йил сайин кучайтирмоқдалар. Республика чорвадорлари эришган муваффақиятларда Тошкент областининг ва ем-хашак тайёрлаш билан шуғулланаётган «Чиноз» наслчилик совхоз-техникумимизнинг ҳам салмоқли ҳиссаси бор.

Хўжалигимиз коллективи КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленумининг қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг тавсиялари ва йўл-йўриқларини бажара бориб, илгари ўз зиммасига олган мажбуриятини қайта кўриб чиқди ва бу йил камида 7.000 тонна сут етиштириб 1980 йилга белгиланган даражага эришишга қарор қилди. Хўжалигимизда ҳар бир соғин сигирдан олинадиган сут миқдори 4.800 килограммга етказилади.

Давлатга 650 тоннадан кўпроқ гўшт топширамиз, топшириладиган ҳар бир қорамолнинг тирик вазни камида 560 килограмм бўлади, деб сўз берамиз.

Ҳосилдорликни ошириш, ширали ем-хашак экинларини яхшилаб танлаб олиш, озуқа учун ажратилган ерлардан рационал фойдаланиш бизда чорвачиликни юксалтириш учун энг муҳим резерв ҳисобланади.

Мен бошчилик қилаётган лавлагикорлик бригадаси ўтган йили гектаридан 980 центнер илдиз мевали озуқа етиштирди. Бу йил эса бу рақамни бир минг центнерга етказамиз.

Йилнинг биринчи ярмидаги иш натижалари «Чиноз» наслчилик совхоз-техникуми коллективи олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришни кўрсатиб турибди. Кўпгина сут соғувчилар ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар бир соғин сигирдан 3-3,5 минг килограмм сут соғиб олдилар. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан 7,5 ойлик план бажарилди. СССР Конституцияси йиллиги кунигача беш йиллик учинчи йили планини тўла бажарамиз.

«Чиноз» совхоз-техникумининг уюшган коллективи социалистик мусобақа байроғини янада баланд кўтаради ва ўз зиммасига олган юксак социалистик мажбуриятларини шараф билан бажаради, деб партия ва ҳукуматни ишонтиришга руҳсат бергайсиз. (**Қарсаклар**).

Депутат В. В. КИСЛОВ нутқи

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Партия ва ҳукуматнинг катта ғамхўрлиги туфайли кейинги йилларда Қорақалпоғистон АССРда жамоат чорвачилигини ривожлантириш соҳасида муайян ютуқлар қўлга киритилди. Ижтимоий сектордаги қорамоллар туёғи 1965 йилдагига нисбатан сезиларли равишда кўпайди. Шу давр ичида гўшт етиштириш 47 процент, сут етиштириш 70 процент, тухум етиштириш 4,6 баравар, қоракўл етиштириш 2,1 баравар кўпайди.

Етиштирилаётган гўштнинг 70 процентини, тухумнинг 80 процентини, жун ва қоракўлнинг деярли ҳаммасини ихтисослаштирилган хўжаликлар бераётганлиги диққатга сазовордир.

Автоном республикада озуқа базасини мустаҳкамлаш борасида катта ишлар қилинмоқда, озуқа экинлари экиладиган майдонлар кенгайтирилмоқда, чорвачилик комплекслари учун яйловларни сув билан таъминлаш ва ободонлаштириш чоралари кўрилмоқда. Амударё этакларидаги яйловлар ва пичанзорларни кўлмак сувлар билан суғориш ишлари бошлаб юборилди. Озуқа экинлари экиладиган майдонлар бу йилнинг ўзидагина 25 процент кўпайди ва 20 минг гектардан ошиб кетди.

Халқ депутатларининг маҳаллий Советлари чорвачиликни юксалтиришнинг кенг программасини амалга оширишда актив қатнашмоқдалар. Улар қишлоқдаги қурилишларнинг боришини, чорвачиликка хизмат кўрсатувчи ходимларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилашни доимий назорат қилиб турибдилар. Чорвадор кадрларни танлаш ва ўргатишга кўпроқ эътибор бериладиган бўлиб қолди. Ҳар йили семинар-кўриклар, чўпонларнинг, сут соғувчиларнинг, озуқа тайёрловчи бригадалар ходимларининг слётлари ўтказилмоқда.

Бироқ, биз Автоном республикада чорвачиликни ривожлантириш даражаси партия XXV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми қўйган талабларга ҳали ҳам тўла жавоб бермаётганлигини тушуниб турибмиз.

Қорақалпоғистоннинг баъзи районлари ва хўжаликлари чорва моллар маҳсулдорлигини оширишда ҳали ҳам анчагина орқада қолмоқдалар, яхши семиртирилмаган молларни давлатга топширишга ва хўжаликларда сўйишга йўл қўйилмоқда. Автоном республика паррандачиликни ривожлантиришда Ўзбекистоннинг бошқа областларидан анча орқада қолмоқда.

Чорвачиликни янада ривожлантириш тадбирлари ишлаб чиқилди, чорвани анча кўпайтириш, унинг маҳсулдорлигини ошириш, озуқа экинлари экиладиган майдонларни кенгайтириш чоралари кўрилди. Хўжаликлараро озуқа цехларини ва омихта озуқа тайёрлаб берувчи заводларни янада ривожлантириш кўзда тутилмоқда.

Автоном республика меҳнаткашлари жамоат чорвачилигини юксалтиришдан иборат умумхалқ ишига муносиб ҳисса қўшадилар. (**Қарсаклар**).

Депутат Н. ҲИКМАТОВ нутқи

ШАҲРИСАБЗ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Шу кунларда КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми ҳужжатлари ҳаммамизни ғоят руҳлантирмоқда. Пленум қарорлари партия билан халқимиз ҳаётида янги тарихий босқич бўлиб, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг доклади эса ленинча аграр сиёсатни ижодий ривожлантиришга қўшилган катта ҳиссадир. Партиянинг зўр ғамхўрлигига Қашқадарё меҳнаткашлари зарбдор меҳнатлари билан жавоб бермоқдалар. КПСС XXV съездининг қарори билан йирик пахтачилик зонаси вужудга келтирилаётган Қарши даштида 100 минг гектардан кўпроқ қўриқ ер очилди. Шу йилнинг ўзидагина давлатга қарийб 150 минг тонна дон топширилди. Бу эса икки йиллик план топшириқларидан ҳам кўп. Биринчи марта 2 минг тонна пилла тайёрланди. Пахтакорлар 550 минг тонна «оқ олтин» етиштиришга қатъий аҳд қилдилар.

Бизнинг областимиз йирик чорвачилик базасидир. Чорвачиликни халқ хўжалигининг замонавий серунум тармоғига айлантириш учун уни тезроқ ривожлантириш партия ҳамда совет ташкилотлари фаолиятида биринчи даражали вазифа қилиб қўйилмоқда. Шаҳрисабз район меҳнаткашлари бу вазифани ҳам энг муҳим вазифалар қаторига қўйдилар. Чорвачилик фермаларини ихтисослаш ва хўжаликлараро кооперациялаш, механизациялаш ва реконструкциялаш белгиланган тадбирларни муваффақиятли бажаришга имкон беради. Районда сут етиштириш тўққиз хўжаликда марказлаштирилган.

Зотли бузоқларни семиртириш бўйича хўжаликлараро комплекснинг тузилганлиги яхши натижалар берди. Ҳозирги вақтда 20 кунлик бузоқлар колхозлардан олиниб, комплексга топширилмоқда. Уларни боқиш учун яратилган шароит ҳар куни уларнинг айрим хўжаликларда бўлганига қараганда анча кўп семириши учун имконият туғдирмоқда. Чорвачиликни концентрациялаш ва ихтисослаш кадрлар масаласини ҳал этиш учун ҳам, илғорлар тажрибасини тўплаш ва оммалаштириш учун ҳам катта аҳамиятга эга.

Мустаҳкам ем-хашак базасини яратиш соҳасида катта иш олиб борилмоқда. Шу кунгача дағал хашак тайёрлаш плани 1,5 баравар ошириб адо этилди, витаминли ўт талқони ва донадор озуқа тайёрлаш плани бажарилди. Беда уч марта ўриб олинди. Яна икки марта ўриб олиб, гектаридан 240-250 центнергача беда олмоқчимиз. Район хўжаликларида тиғиз ва такрорий экиш кенг қўлланилмоқда. Суғориладиган ерларда ем-хашак экинларидан икки марта ҳосил олмоқдамиз.

Озуқа тайёрлашни ихтисослаштиришга кейинги йилларда катта аҳамият берилмоқда. Бузоқларни боқиб семиртирувчи хўжаликлараро комплексда озуқа заводи ишлаб турибди, унинг қуввати йил сайин оширилмоқда. Ҳозир ҳар кун 100 тоннадан зиёд донадор ва брикетланган озуқа тайёрланмоқда. Пахта тозалаш заводи, консерва ва вино заводлари чиқиндиларидан қўшимча озуқа сифатида фойдаланилмоқда. (**Қарсаклар**).

Депутат И. У. ҚЎЧҚОРОВ нутқи

СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш, халқнинг турмуш даражасини ошириш борасида КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми белгилаб берган чора ва тадбирлар комплексини ишчилар синфи, колхозчи деҳқонларимиз, зиёлиларимиз қизғин маъқулладилар ва якдиллик билан қўллаб-қувватладилар, бу чора ва тадбирлар барча совет кишиларининг энг зарур манфаатларини ифодалайди, коммунистик қурилиш ишига ёрдам беради.

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг июль Пленумида уқтириб айтганидек, иш манфаатлари ҳар бир хўжаликда гўшт, сут, тухум, бошқа чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш резервлари ва имкониятларидан тўла равишда фойдаланишни талаб қилади. Чорвачиликни ихтисослаштириш ва концентрациялаш, янги чорвачилик комплекслари қуриш соҳасида муайян ишлар қилинди. Ўн минг бош қорамолга мўлжалланган бўрдоқичилик комплекси, Ильич районидаги паррандачилик фабрикасининг биринчи навбати, бир қанча сутчилик комплекслари фойдаланишга топширилди. Бир қанча сутчилик комплекслари, бройлер тайёрлаб берадиган паррандачилик фабрикаларини қуриш ниҳоясига етай деб қолди.

Мустаҳкам озуқа базаси чорвачиликни янада ривожлантиришнинг негизидир. Дон экинлари, айниқса маккажўхори экилаётган майдонлар йилдан-йилга кўпайтирилмоқда. Пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилиш озуқа етиштиришни кўпайтиришда катта роль ўйнайди.

Шу билан бирга бизда бир қанча нуқсонлар, фойдаланилмаган резервлар ҳали ҳам бор. Чорвачилик маҳсулдорлигининг кўпгина кўрсаткичлари бўйича биз республиканинг илғор областларидан орқада қолмоқдамиз. Озуқалардан рационал равишда фойдаланилмаётганлиги бу қолоқликнинг асосий сабабларидан бири деб ҳисоблаймиз. 15 та совхозимизда биронта ҳам қорамол йўқлиги, 22 та совхозда эса парранда боқилмаётганлигини нормал ҳол деб бўлмайди.

Мамлакат қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш соҳасида партия белгилаб берган жуда катта программани бажаришда сирдарёликлар ўз ҳиссаларини қўшиш учун бутун чораларни кўришга маҳкам бел боғлаганлар. (**Қарсаклар**).

Депутат М. Г. ХВАН нутқи

КОММУНИСТИК РАЙОНИДАГИ «ПОЛИТОТДЕЛ» КОЛХОЗИНИНГ РАИСИ

Чорвачилик сингари ҳаётий муҳим тармоқни янада ривожлантириш масаласи Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиясида муҳокама қилинаётганлиги мамлакатни озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик хом ашёси билан мустаҳкам равишда таъминлаб туриш тўғрисида партия ва ҳукумат жуда катта ғамхўрлик қилаётганлигини ва эътибор бераётганлигини кўрсатувчи яна бир ёрқин далилдир.

Чорвачилик тўғри ташкил этилган тақдирда ҳар бир хўжалигимиз пахта етиштиришни кўпайтириш билан бирга сут ва гўшт етиштиришни ҳам йил сайин кўпайтиравериши мумкин. «Политотдел» колхозининг меҳнатчилари бу катта ва муҳим вазифани бажариш ишларини уч асосий йўл билан олиб бормоқдалар. Биринчиси — фермаларни фақат зоти яхши ва сермаҳсул чорва моллар билан таъминлаш йўлидир. Ҳозир колхознинг 2200 бош қорамоли бор. Шуларнинг деярли 90 проценти зотли ва биринчи даражали моллардир. Колхоз сигирлари орасида 4 минг килограммдан кам сут бераётган битта ҳам сигир йўқ. Ҳозир ҳар бир соғин сигирдан йилига ўрта ҳисобда 4.600 килограмм сут соғиб олмоқдамиз. Топширилаётган қорамолнинг ўртача вазни эса 430 килограммдан кам эмас.

Иккинчиси — чорвачиликни ташкил этишнинг саноат методларини жорий қилиб, хўжалик ичида бу тармоқни ихтисослаштириш йўлидир. Учинчиси — озуқа базасини вужудга келтириш ва яхшилаш, озуқа рационларини мутаносиблаштириш, чорва молларини тўйимли озуқалар билан боқиш учун муайян мақсадни кўзлаб ва зўр бериб кураш олиб бориш йўлидир. Суғориладиган ерларнинг ҳар бир гектаридаги озуқа экинларининг ҳосилдорлигини тинмай оширишни биз олдимизга асосий вазифа қилиб қўйдик. Баъзи бир рақамларни айтиб ўтаман. Колхозимиздаги бедапояларнинг ҳар бир гектаридан камида 200 центнер пичан олмоқдамиз, маккажўхорининг ҳар гектаридан эса 850 центнер кўкпоя ва 100 центнер дон олмоқдамиз. Хашаки лавлагининг ҳар бир гектаридан 1000 центнердан кўпроқ ҳосил олмоқдамиз.

Бу йил хўжаликда озуқа тайёрлаш ишлари муваффақиятли бормоқда. Пландаги 7500 тонна ўрнига ҳозирнинг ўзидаёқ 14,5 минг тоннадан кўпроқ дағал озуқалар, шу жумладан 4500 тонна сенаж ғамлаб қўйдик. Озуқа тайёрлаш давом этмоқда ва икки йилга етадиган озуқани ғамлаб қўйиш ниятидамиз. Яқинда биз силос бостиришга киришдик. Биз 10 минг тонна силос бостирамиз.

«Политотдел» колхозчилари КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми қарорларини бажаришга ўз ҳиссаларини қўшишга интилиб, ўнинчи беш йилликнинг охиригача ҳар бир соғин сигирдан олинадиган сутни 4800 килограммга етказиш ва гўшт етиштиришни ҳозирги пландагига нисбатан икки баравар кўпайтириш мажбуриятини олдилар. Бутун районимиз ҳам гўшт етиштиришни ўнинчи беш йиллик охирига бориб икки баравар кўпайтиришга қарор қилди.

Мўлжалланган марраларни қўлга киритиш совет халқининг фаровонлигини ошириш тўғрисида, социалистик қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш тўғрисида партиямиз, ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги партия Марказий Комитети қилаётган жуда катта ғамхўрликка Коммунистик райони деҳқонларининг ва чорвадорларининг амалий жавоби бўлади. (**Қарсаклар**).

У. АСАТОВ нутқи

БУХОРО ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Бухоро областининг меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленумининг қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда қилган докладида баён этилган қоида ва хулосаларни қизғин маъқулламоқдалар ва тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқдалар. Улар партия ва ҳукуматнинг ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш, қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисида оталарча ғамхўрлигига жавобан ўнинчи беш йиллик учинчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақани кенг авж олдирмоқдалар.

Бизда қоракўлчилик соҳасида ихтисослаштириш асосан тугалланди — қўйларнинг 98 процентига яқини 27 совхозда марказлаштирилди. Қорамолни парвариш қилиш ва семиртириш яхшиланди, ихтисослаштирилган учта бўрдоқичилик совхози, учта паррандачилик фабрикаси вужудга келтирилди ва ишлаб турибди.

Қоракўл, Пешку ва Ромитан районларининг чорвадорлари зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Улар гўшт, тухум тайёрлаш йиллик планларини муддатидан илгари бажардилар, сут ва жун тайёрлаш ярим йиллик планларини анча ошириб бажардилар.

Лекин ҳали кўп иш қилиш керак. Областдаги хўжаликлар мол туёғини, хусусан урғочи молларни мўлжаллаганидан суст даражада кўпайтирмоқдалар, уларнинг маҳсулдорлиги ҳали паст.

Бизнинг областимиз йирик қўйчилик ўлкасидир: бу областда ҳозир 1,7 миллион бошдан кўп қўй етиштирилмоқда. Беш йилликнинг охирига бориб қўйларни 2,1 миллион бошга етказиш мўлжалланган. Бу программани бажариш учун чорвадорларнинггина эмас, бошқа ходимларнинг ҳам кўп куч-ғайрат сарф қилиши талаб этилади. Жумладан яйловларга сув чиқариш ва уларнинг ҳолатини яхшилаш, хусусан Томди районида катта ва кичик қудуқлар қазиш жуда суст суръатлар билан олиб борилмоқда. Бухорода яйлов-мелиорация бирлашмасининг қурилиш-монтаж бошқармаси бор. Бу бошқарма ҳар қандай жойда қатнайдиган транспорт билан, материал-техника ресурслари билан яхши таъминланмаган.

Бу йил областимизда чўпонлар истиқомат қиладиган уйлар билан бирга 600 та ёпиқ қўра қуриш мўлжалланган. Бу иш Қишлоқ қурилиши министрлигига топширилган. Бу министрлик хўжалик ҳисоби асосида ишловчи олти участкани ташкил этди. Бу участкалар совхозлардаги барча объектларни қуриш билан шуғулланмоқда. Йил бошидан буён атиги юзга яқин қўра қурилди.

Бухоро областининг меҳнаткашлари партия ташкилотларининг раҳбарлигида чорвачиликнинг барча тармоқларини янада ривожлантириш, олинган социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар. (**Қарсаклар**).

Депутат Б. ОМОНОВ нутқи

САРИОСИЁ РАЙОНИДАГИ «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗИНИНГ РАИСИ

КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми материалларини ўқиб қувонмоқдамиз ва тўлқинланмоқдамиз. Пленум материалларида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришнинг конкрет чоралари белгилаб берилди. Колхозимиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини якдиллик билан маъқулладилар ва ўзларининг бутун кучларини мана шу тарихий ҳужжат асосида олиб бормоқдалар.

Сизларга зўр хурсандчилик билан шуни маълум қиламанки, сессия очилган кун хўжалигимиз чорвадорлари сут сотиш йиллик планини ошириб бажардилар, давлатга 1490 тонна сут топширилди. Дон, пилла, мева сотиш йиллик топшириқлари анча ошириб бажарилди.

Чорвачиликнинг ривожлантирилиши биринчи галда мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтиришга боғлиқ. Резервларимиз оз эмас. Масалан биз такрорий экинларни кенг қўлламоқдамиз. Бу йил биз бир йил мобайнида уч марта ҳосил олиш вазифасини ўз олдимизга қўйдик. Баҳорда бедапоярларга буғдой ва арпа сепиб қўйдик. Агротехниканинг ҳамма қоидаларига риоя қилиб июнь ойидаёқ ғаллани батамом ўриб олдик. Шундан сўнг бўшаган ерларга маккажўхори экдик. Унинг ҳосилини 10 сентябргача йиғиб териб оламиз. Сўнгра шу ерларнинг ўзига беда сепиб қўямиз.

Шу тарзда ишлаб кейинги йилларда ҳар бир гектардан 65-70 центнерга етказиб дон, 600-650 центнер силос, 150-160 центерга етказиб беда олмоқдамиз. Такрорий экишни жорий қилиш чорвачилик учун дон ва озуқа етиштиришни ўтган йиллардагига нисбатан икки баравар кўпайтиришимизга имкон берди.

Чорвачилик маҳсулотини янада кўпайтиришнинг асосий резервларидан бири, у ҳам бўлса ишлаб чиқаришни марказлаштиришдан, тармоқни комплекс механизациялаштиришдан иборатдир. Бултур биз колхозимизда 1200 бош сигирга мўлжалланган чорвачилик комплексини фойдаланишга топширдик. Биз олтита сутчилик-товар фермаларини шу комплексда бирлаштиришга муваффақ бўлдиқ. Шу туфайли ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сутнинг миқдорини бир йилнинг ўзида бирданига 400 килограмм кўпайтирдик. Ўтган йилларга нисбатан биз бу йил 161 тонна кўп сут, 92 тонна кўп гўшт олдик. Комплекс колхозга катта иқтисодий фойда етказди. Илгари сутчилик-товар фермаларининг ҳаммасида 175 киши ишлаган бўлса ҳозирги вақтда икки ярим баравар кам киши ишламоқда. Хуллас, маҳсулотни кўпроқ олмоқдамиз, маҳсулот ҳам арзонга тушадиган бўлиб қолди. Ҳозирги вақтда колхозда чорва моллари учун омихта озуқа тайёрлаб берадиган цех ишлаб турибди. Бу цех ҳар куни 45 тонна маҳсулот бермоқда.

КПСС XXV съездининг, КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини муваффақиятли амалга оширмоқ учун «Коммунизм» колхози меҳнатчилари ўзларининг бутун куч ва билимларини сарфлайдилар, деб ишонтиришга ижозат бергайсиз. (**Қарсаклар**).

Депутат Д. ҲАСАНОВ нутқи

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленумида қилган докладида мамлакат экономикасини ривожлантиришнинг бутун бориши, халқ турмушининг моддий даражаси оғишмай ошиб бораётганлиги чорвачиликни тағин ҳам тезроқ юксалтиришни ҳозир биринчи ўринга қўймоқда, деди.

Кейинги йилларда биз партия ва ҳукуматнинг доимий ёрдамига таяниб чорвачиликни саноат асосига ўтказиш, уни ихтисослаштириш, концентрациялаш ва хўжаликлараро кооперациялаш, чорва моллар туёғини кўпайтириш учун бир қанча муҳим тадбирларни амалга оширдик. Беш йиллик бошлангандан бери область хўжаликларида 16,5 миллион бош қорамолга мўлжалланган 70 та йирик, механизациялаштирилган чорвачилик объектлари қурилди ва фойдаланишга топширилди.

Бир қанча колхозлар, совхозлар, бўлимлар, участкалар чорвачиликни ривожлантиришга ихтисослаштирилмоқда. Ҳозирги вақтда ихтисослаштирилган 12 та комплекс қурилмоқда. Областнинг барча районларида 13 та хўжаликлараро бўрдоқичилик базалари ташкил этилди. Областда етиштирилаётган жамики гўштнинг 60 процентдан кўпроғи мана шу базалардан олинмоқда. Товуқ гўшти ва тухум етиштириш ихтисослаштирилган 2та катта паррандачилик фермаси коллективларининг зиммасига юклаб қўйилган. Андижон ва Жалолқудуқ районларида мана шундай иккита ферма қуриш планлаштириб қўйилди.

Областда балиқчилик сингари янги тармоқ тез ривожлантирилмоқда. 1977 йилда 160 тонна балиқ реализация қилинган бўлса, эндиликда 400 тонна, 1980 йилда эса, 1,5 минг тонна балиқ реализация қилиш мўлжалланмоқда.

Биз муайян ютуқларни қўлга киритдик, лекин шулар билан бир қаторда камчиликларимиз ҳам оз эмас. Колхозлар ва совхозларнинг аксариятида чорва зотини яхшилаш, озуқа етиштириш билан ҳали ҳам тузук шуғулланилмаётир.

Олдимизда турган вазифаларни муваффақиятли бажармоқ учун кечиктириб бўлмайдиган баъзи масалаларни ҳал қилиш, жумладан қишлоқ қурилишини кучайтириш зарур.

Жойларда қилинадиган ишлар кўп, лекин кўп нарса республика Қишлоқ қурилиши министрлигига ҳам боғлиқ. Аввало қишлоқ бинокорларининг ўз моддий-техника базасини мустаҳкамлаб олишига ёрдам бериш лозим. Уларни қурилиш материаллари билан таъминлаш тартибга солиниши керак.

Ҳеч шубҳа йўқки, Андижон области меҳнаткашлари чорвачиликни тез ривожлантириш борасида партия томонидан қўйилган вазифаларни муваффақиятли уддалайдилар. (**Қарсаклар**).

Депутат С. НИЁЗМЕТОВА нутқи

ҲАЗОРАСП РАЙОНИДАГИ «ПАРТИЯ XXI СЪЕЗДИ» КОЛХОЗИНИНГ РАИСИ

Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети қишлоқ хўжалигини, хусусан чорвачиликни ривожлантириш тўғрисида ҳамиша зўр ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тўғрисидаги масалани КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленуми муҳокамасига қўйилганлиги ана шундан далолат берувчи ёрқин мисол бўлиб хизмат қилади. Шу Пленумнинг ҳужжатлари, айниқса, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев қилган доклад барча совет кишилари каби областимиз меҳнаткашларини ҳам руҳлантирмоқда, уларда янги-янги муваффақиятларга эришиш иштиёқини туғдирмоқда.

Чорвачиликни саноат асосида концентрациялашни муваффақиятли амалга оширишни, хўжаликлараро кооперациялаш ва ихтисослаштиришни, ем-хашак базасини мустаҳкамлашни ўзимизнинг энг муҳим вазифамиз деб биламиз. Областимиздаги тўққиз хўжаликда хлорелла етиштирувчи установкалар ишлаб турибди, ўн бир хўжаликда витаминли ўт талқони ва донадор озуқа ишлаб чиқарувчи цехлар барпо этилган. Хўжаликларнинг ҳаммасида дағал хашакни омихта қилувчи цехлар ишлаб турибди.

Область чорвадорлари беш йилликнинг учинчи зарбдор йили планининг бажарилишига алоҳида эътибор бермоқдалар. Ўтган йилга нисбатан қорамоллар икки минг бош кўпайди, уларнинг ярмидан кўпи сигирлардир. Чўчқалар, паррандалар, қуёнлар ҳам сезиларли даражада кўпайди.

Кейинги йилларда Хоразм областида тўртта сутчилик комплекси, колхозлараро саккизта бўрдоқичилик пункти, Қизилжар массивида ташкил қилинган ва гўшт етиштириш учун ихтисослаштирилган икки совхоз, «Урганч» совхози, тухум етиштиришга ихтисослаштирилаётган Урганч паррандачилик фабрикаси ишга туширилди. Ана шу муҳим ишнинг самаралари кўп ўтмай намоён бўла бошлади. Ҳозирги вақтда етиштирилаётган гўштнинг 30 проценти ва тухумнинг 79 проценти ихтисослаштирилган хўжаликлар ҳиссасига тўғри келади. Қуёнчилик ва балиқчиликнинг самарадорлиги йил сайин ошиб бормоқда.

Қўлга киритилган муваффақиятлар билан бир қаторда областимизда чорвачиликни ривожлантириш соҳасида камчиликлар ҳам бор, унинг маҳсулдорлиги секинлик билан ўсмоқда. Чорвачиликда қўл меҳнатининг салмоғи ҳали жуда катта, етиштирилаётган озуқанинг калориялик даражаси паст. Чорвачилик малакали кадрларга шу жумладан ўрта бўғин кадрларга ҳам муҳтождир.

Областимиз меҳнаткашлари партия XXV съезди, КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленуми қарорларига амалий ишлар билан жавоб қайтарадилар, жамоат чорвачилигини халқ хўжалигининг юксак рентабелли тармоғига айлантирадилар, деб сессия қатнашчиларини ишонтиришга ижозат бергайсизлар. (**Қарсаклар**).

Депутат И. ТУРОПОВ нутқи

КАТТАҚЎРҒОН РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Районимиз дала меҳнаткашлари ноқулай об-ҳаво шароити туфайли вужудга келган қийинчиликларни қатъий бартараф этиб, ғўзаларни сифатли парвариш қилмоқдалар. 35 центнерлик пахта ҳосили етиштиришга кунт билан ҳаракат қилмоқдалар. Планнигина эмас, шу билан бирга юксак социалистик мажбуриятларни ҳам муваффақиятли равишда бажариш имконини берадиган миқдорда бутун экин майдонида ҳосил тўплаш учун барча чоралар кўрилмоқда.

Район меҳнаткашлари партия XXV съездининг ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумларининг тарихий қарорларини оғишмай амалга ошира бориб, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг барча тармоқларида янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар.

КПСС XXV съездидан кейин ўтган йиллар мобайнида халқ депутатлари маҳаллий Советларининг халқ хўжалигига раҳбарлик қилиш соҳасидаги роли анча ошди. Бу эса ўз натижаларини бермоқда. Масалан, районимиз чорвадорлари бу йил ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 774 тонна гўшт, 430 тонна сут ва 1 миллион 26 минг дона тухум кўп етиштирдилар. Биз ўтган йиллардагига қараганда анча кўп пилла ҳам етиштирдик. Дон ва боғдорчилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда давлатга сотиш планлари ҳам муваффақиятли бажарилди. Маккажўхори ҳосилдорлигини бу йил гектар бошига 100 центнерга етказишни мўлжалламоқдамиз. Чорва учун ем-хашакнинг икки йиллик запасини тайёрлаш юзасидан бутун чораларни кўрмоқдамиз.

Кўпгина кичик фермалар билан бир қаторда бизда йирик чорвачилик комплекслари қурилмоқда ва қурилди, чорва туёғи кўпайиб бормоқда, механизациялаштириш туфайли меҳнат унумдорлиги ошмоқда. Советобод район партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган кенгайтирилган пленумида чорвачиликни 1978—1980 йилларда жадал ривожлантириш тадбирлари ишлаб чиқилди. Бу тадбирларда сут етиштиришни 2 баравар, гўшт етиштиришни 2,7 баравар кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Ҳар бош қорамол гўштга топшириладиган ўртача вазнини 450 килограммга етказиш мўлжаллаб қўйилди. Шу давр ичида тухум етиштириш 2,3 баравар кўпаяди. Советободликлар тажрибаси районимизда кенг ёйилмоқда.

Партия XXV съезди, КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленуми қарорларини бажариш соҳасида партия ташкилотлари ва халқ депутатлари Советлари раҳбарлигида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ихтисослаштириш, уни концентрациялаш ва колхозлараро кооперациялаш, барча ишларни саноат негизида олиб бориш юзасидан бир қанча тадбирлар амалга оширилмоқда. (**Қарсаклар**).

Депутат М. ИСОҚОВА нутқи

ТОШКЕНТ РАЙОНИДАГИ «ЎЗБЕКИСТОН ССР 50 ЙИЛЛИГИ» КОЛХОЗИНИНГ СУТ СОҒУВЧИСИ

Партиянинг колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини бутун чоралар билан ривожлантириш тўғрисидаги ғамхўрлиги биз, колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашларига жуда ҳам аёндир. Кейинги йилларда область қишлоқ хўжалигини ва унинг муҳим тармоғи бўлган чорвачиликни экономиканинг юксак даражада ривожланган секторига айлантириш соҳасида кўп иш қилинди. Моддий-техника базаси анча мустаҳкамланди. Гўшт, сут, тухум етиштириш саноат негизига кўчирилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми қишлоқ меҳнаткашлари учун янада кенг истиқболлар очиб берди. Қишлоқ меҳнаткашлари партия томонидан қўйилган вазифаларнинг муҳимлигини жуда яхши англаб, ўзлари учун янги, янада юксак марраларни белгиламоқдалар. Хўжалигимизнинг коллективи ўнинчи беш йилликнинг учинчи йилида камида 1800 тонна сут етиштиришга қарор берди. Шу билан бирга биз ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сут миқдорини 4450 килограммга етказиш ниятидамиз.

Мен меҳнат қилаётган фермада ёш соғувчиларни тайёрлаш учун мураббийлик ҳаракати анъана бўлиб қолди. Мен Ҳикоят опа Абдуллаевадан сут соғиш сирини ўрганиб олган бўлсам, ҳозирги вақтда ўз тажрибамни Валида Мусаева, Мактуба Салимова, Дусенгул Кучкинбоеваларга ўргатмоқдаман. Улар ҳозирги пайтда олинган социалистик мажбуриятларини адо этай деб қолдилар. Ҳар бир сигирдан 3800-4800 килограмм сут соғиб олиш мажбурияти олинган эди.

Шахсан ўзим зиммамга бириктириб берилган ҳар бир сигирдан 6250 килограммдан сут соғиб олишга ваъда берганман. Ҳозирги вақтда ҳар бир сигирдан 3860 килограмм сут соғиб олдим. Социалистик мусобақа, жонажон Коммунистик партиямизнинг меҳнатимизга доим эътибор бераётганлиги миллионларча бошқа меҳнаткашлар каби менинг ҳам юксак натижаларга эришувимга, ўз маҳоратимни ҳамиша такомиллаштиришимга кўмаклашмоқда.

«Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозининг коллективи партиянинг, Совет ҳукуматининг қишлоқ меҳнаткашлари тўғрисидаги зўр ғамхўрлигидан илҳомланиб, КПСС XXV съезди, КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленумининг қарорларини амалга ошириш ишига муносиб ҳисса қўшмоқ учун ҳамма чораларни кўради. (**Қарсаклар**).

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

ЧОРВАЧИЛИКНИНГ ЯНАДА РАВНАҚИ УЧУН

Депутат Ш. АҲМЕДОВ нутқи

БАҒДОД РАЙОНИДАГИ «ПАХТАКОР» КОЛХОЗИ МАККАЖЎХОРИКОРЛИК БРИГАДАСИНИНГ БОШЛИҒИ

КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми қарорларида партиямиз ва бутун совет халқи учун катта аҳамиятга эга бўлган вазифалар белгилаб берилди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини жумладан, чорвачиликни янада кескин равишда юксалтириш йўллари равшан ва аниқ кўрсатиб берилди. Колхоз ва совхоз раҳбарларининг, барча қишлоқ хўжалик меҳнатчиларининг диққат-эътибори чорва туёғини янада кўпайтириш, унинг маҳсулдорлигини ошириш, чорвачиликни саноат асосига ўтказиш ва уни халқ хўжалигининг сердаромад тармоғига айлантириш зарурлигига жалб қилинди.

Районимиз меҳнаткашлари чорвачилик самарадорлигини юксалтиришга қаратилган бир қанча катта тадбирларни амалга оширдилар. Шу йилнинг ярмида район хўжаликларида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан сут етиштириш 302,8 тонна, гўшт етиштириш 71,2 тонна, тухум етиштириш 3,3 минг дона кўпайтирилди.

Бироқ, эришилган натижалар бизни ҳали қаноатлантира олмайди. Район чорвадорлари партия Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини амалга ошира бориб, чорвачилик маҳсулоти етиштиришни 1980 йилда ўтган йилдагига нисбатан 2 баравар кўпайтиришга қарор қилдилар.

Район партия комитетининг пленумида маъқулланган тадбирларимизни амалга оширишда чорвачиликни мустаҳкам ем-хашак базаси билан таъминлаш етакчи роль ўйнайди. Албатта буларнинг ҳаммаси райондаги маккажўхорикорлик ва озуқа тайёрловчи бригадалар зиммасига катта масъулият юклайди. Масалан, бизнинг бригадамиз маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 120 центнер дон ва 500 центнер кўкпоя бериш мажбуриятини олди. Яхши ҳосил етиштирдик, энди бизнинг асосий вазифамиз бу ҳосилни қисқа муддат ичида йиғиб-териб олиб, бўшаган майдонларга такрорий экин экишдан иборат. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг қарори билан бизнинг бригадамиз негизида илғор тажриба мактаби ташкил этилди. Бу ҳам зиммамизга катта масъулият юклайди.

Сизларни ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми қарорларини бажармоқ учун районимиз меҳнатчилари ўз кучларини аямайдилар ва шу тариқа партия XXV съезди белгилаб берган улуғвор бунёдкорлик программасини амалга оширишга ўз ҳиссаларини қўшадилар. **(Қарсаклар).**

Депутат М. ҚОЗОҚОВА нутқи

ТЎРАҚЎРҒОН РАЙОНИДАГИ К. МАРКС НОМЛИ КОЛХОЗНИНГ СУТ СОҒУВЧИСИ

Районимиз меҳнаткашлари чорвачилик маҳсулотлари етиштириш юзасидан беш йиллик учинчи йили олти ойлик планини муваффақиятли бажариб, шу тармоқни янада ривожлантириш учун курашни авж олдириб юбордилар. 1980 йилга бориб гўшт етиштиришни 1,8 баравар, сут етиштиришни 1,6 баравар, тухум етиштиришни 2 баравар кўпайтиришга қарор қилинди. Тўрақўрғонликлар КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленуми қарорларига ана шундай ишлар билан жавоб берадилар.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Пленумда қилган докладида ем-хашак базасини мустаҳкамлаш чорвадорлар учун энг муҳим вазифадир, деб таъкидлади. Юз центнерли маккажўхори дони олиш учун республикада бошланган мусобақанинг ташаббускорлари — Тўрақўрғон районининг меҳнаткашлари шу кунларда бутун кучларини сарфлаб меҳнат қилмоқдалар ва ўзларининг ваъдаларини бажариш учун астойдил ҳаракат қиладилар.

Мен меҳнат қилаётган К. Маркс номли колхозда давлатга гўшт, жун, сабзавот, бошоқли дон экинлари сотиш йиллик планининг биринчи ярим йилда бажарилиши билан, тухум тайёрлаш юзасидан эса икки йиллик планнинг бажарилиши билан нишонланди. Сут етиштириш ва давлатга сотиш юзасидан олти ойлик топшириқ ҳам ошириб бажарилди. Бу йилги натижалар ўтган йилги натижалардан анча юқоридир.

Колхоз правлениеси ва партия комитети КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарорига амал қилиб, келгуси икки ярим йил ичида чорвачиликни ривожлантириш соҳасидаги тадбирларни ишлаб чиқди. Биз ем-хашак базасини мустаҳкамлаш билан бирга молларнинг зотини яхшилаш, чорвачилик комплекси барпо этиш ҳамда фермалардаги ҳамма ишларни тўла механизациялаш ниятидамиз. Ана шу программани бажаришга ҳозирдаёқ киришилди.

Яна бир масала — қишлоқ меҳнаткашларининг ташаббуси, чорвачиликни ривожлантиришга ижодий ёндашиши тўғрисида гапириб ўтмоқчиман. Бу муҳим проблемани фақат бир ёқадан бош чиқариб муваффақиятли ҳал этиш мумкин. Бунга ўз тажрибамда ишонч ҳосил қилдим. 1976 йилда мен областдаги барча чорвадорларга мактуб билан мурожаат қилиб, унда ҳар бир сигирдан 4 минг килограммдан сут соғиб олишни ваъда қилган эдим. Йил охирига келиб эса, областда тўрт минг килограммчилар йигирма кишидан ошиб кетди, ҳозир бундай илғорлар юздан кўпроқдир. Мен ўзим бу йил ҳар бир бош сигирдан 4650 килограммдан сут соғиб олиш мажбуриятини қабул қилганман. Ҳозир мен ана шу миқдорнинг ярмидан ошиб кетдим. **(Қарсаклар).**

Депутат М. Х. ҲАСАНОВ нутқи

ЎЗБЕКБИРЛАШУВ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ РАИСИ

КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленумининг қарорлари, шу Пленумда ўртоқ Л. И. Брежнев берган йўл-йўриқлар ва тавсиялар ўзининг бутун фаолиятини қишлоқ хўжалиги билан чамбарчас боғлаган матлубот кооперацияси ходимларига бевосита ва тўғридан-тўғри тааллуқлидир.

Леонид Ильич Пленумдаги докладида мамнуният билан айтдики, эндиликда қишлоқларда замонавий савдо маркази, ошхона, шинам кафелар тез-тез учраб туради. Бизнинг республикамизда ҳам қишлоқларда кўпгина янги, замонавий савдо корхоналари қурилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг март Пленумидан кейин ўтган йиллар ичида қишлоқлардаги савдо шоҳобчалари бутунлай янгиланди. Шу вақт ичида матлубот кооперацияси амалга ошираётган капитал қурилиш ҳажми деярли 4 баравар кўпайди.

Шу билан бирга биз шуни яхши биламизки, савдо хизмати кўрсатиш даражаси ошиб бораётган ва олдимизда турган вазифаларга ҳали жавоб бераётган йўқ. Шу сабабли биз республиканинг барча районларида, айниқса янги ерлар ўзлаштирилаётган районларда — Жиззах, Сирдарё, Қашқадарё областларида, Қорақалпоғистон АССРда савдо маданиятини тағин ҳам юқори даражага кўтариш учун ҳали кўп иш қилишимиз керак.

Кейинги вақтларда матлубот кооперацияси чорвачилик хом ашёсини харид қилишни яхши ташкил этиш, тайёрланаётган ва юборилаётган маҳсулотнинг сифатини ошириш борасида партия ва совет ташкилотларининг катта ва доимий ёрдамига таяниб, муайян ишлар қилди, сабзавот, қовун-тарвуз, хўл мева ва бошқа маҳсулотларни харид қилиш анча кўпайди. Бу эса республика аҳолисининг эҳтиёжларини тўлароқ қондириш, Москва, Ленинград ва мамлакатнинг бошқа саноат марказларига ҳамда чекка Шимол районларига витаминли маҳсулот юборишни анча кўпайтириш имконини берди.

Бироқ чорвачилик маҳсулоти харид қилишни ташкил этишда анчагина камчиликлар бор. Бу камчиликлар топширилаётган маҳсулотнинг миқдорига ҳам, сифатига ҳам тааллуқлидир.

Республика кооперация ташкилотлари қишлоқ хўжалик маҳсулоти харид қилишни ва етказиб беришни кўпайтириш билан бир қаторда ўзларининг бўрдоқичилик хўжаликларини ҳам ташкил этдилар. Ҳозирги вақтда мана шундай 135 хўжаликда 50 минг бошга яқин қора мол ва майда мол боқилмоқда, ярим миллиондан зиёдроқ парранда етиштирилмоқда. Бироқ, бу гўшт етиштиришни янада кўпайтириш борасида мўлжаллаб қўйган планимизни амалга ошириш йўлида қўйилган биринчи қадамлардир.

Ўзбекистон кооперативчилари партия XXV съездининг қарорларига амал қилиб, ўнинчи беш йиллик учинчи йилининг барча планларини ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқ учун барча зарур чораларни кўрадилар, аҳолига намунали хизмат кўрсатишни таъминлайдилар ва шу тариқа КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль Пленуми қарорларини бажаришга муносиб ҳисса қўшадилар. **(Қарсаклар).**

ЎРМОНЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ЧОРАЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг ЎРМОН КОДЕКСИ ЛОЙИҲАСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари депутат С. МАМАРАСУЛОВ доклади

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Олий Советининг бу сессияси партия ва бутун мамлакат ҳаётидаги зўр воқеа — КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми туфайли юз берган зўр сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати жўш урган шароитда ўтмоқда.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг доклади ва Пленум қабул қилган қарорлар қишлоқ хўжалигимизни янада ҳар томонлама, жадал ривожлантириш йўлларини аниқ белгилаб берди.

Фан-техника революцияси ривожлантирилаётган, саноат, қишлоқ хўжалиги ва шаҳар бинокорлиги авж олдирилаётган бир шароитда табиатни муҳофаза қилиш ва табиат бойликларидан оқилона фойдаланиш масалалари ғоят катта аҳамият касб этмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига қилган Ҳисобот докладида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев шундай деб уқтирди: «...табиатдан ҳар хил фойдаланиш мумкин. Табиатни унумсиз, ҳаётсиз, инсонга зарар етказадиган бўшлиққа айлантириб қўйиш ҳам мумкин, инсоният тарихида бундай мисоллар кўп учрайди. Бироқ, ўртоқлар, табиатнинг саховатини ошириш, табиатнинг ҳаётий кучларини тўлароқ намоён этишга ёрдам бериш мумкин ва лозим».

Табиат бойликларидан комплекс ва оқилона фойдаланиш ва табиатни муҳофаза қилиш муаммолари ҳар доим Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг диққат марказида бўлиб келди. Бунда ўрмон ресурсларига катта эътибор берилди.

1918 йилдаёқ В. И. Ленин «Ўрмонлар тўғрисида»ги декретга имзо чеккан эди. бу декретда ўрмонлардан планли равишда фойдаланиш ва ўрмонларни қайта тиклаш асосида умумий фаровонлик манфаатлари йўлида ўрмон хўжалигини юритиш тўғрисида қоида мустаҳкамланган эди. Кейинроқ иттифоқдош республикаларнинг ўрмон кодекслари қабул қилинган эди, бу кодексларда «Ўрмонлар тўғрисида»ги декретда берилган ўрмон хўжалигини юритишнинг асослари мустаҳкамланган. Бизнинг республикамизда биринчи Ўрмон кодекси 1928 йилда Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитети томонидан қабул қилинган эди.

В. И. Лениннинг ўрмонларни муҳофаза қилиш ва узлуксиз кўпайтириш тўғрисидаги ғоялари табиатдан фойдаланиш сиёсатининг социалистик принципида ўз ифодасини топди ва бу ғоялар партия ҳамда ҳукуматнинг ундан кейинги ҳужжатларида янада ривожлантирилди.

Маълумки, СССР Олий Совети 1977 йил 17 июнда ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Ўрмон тўғрисидаги қонун асосларини кўриб чиқди ва уни тасдиқлаш хақида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Қонунини ҳамда «Ўрмонларни муҳофаза қилишни янада яхшилаш ва ўрмон ресурсларидан оқилона фойдаланиш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Республика қонунларини умумиттифоқ қонунларига тўла мувофиқлаштириш зарурати етилди.

Шу сабабли Ўзбекистон ССР Министрлар Совети республика Олий Советининг мазкур сессияси кўриб чиқиши учун Ўзбекистон ССРнинг Ўрмон кодекси лойиҳасини тақдим этади.

Экологик комплекснинг бир қисми сифатида ўрмонларнинг аҳамияти жуда каттадир. Ўрмонлар ҳимоя қилиш — соғломлаштириш, муҳофаза қилиш, ҳунармандчилик билан боғлиқ бўлган ишларда фойдаланиш каби кўп қиррали вазифаларни ўтайди, ҳавони тозалашнинг энг муҳим воситаларидан ҳисобланади, иқлимга фаол таъсир кўрсатади, ерларнинг ҳосилдорлигини оширишга ёрдам беради, эрозиянинг ривожланишига йўл қўймайди, кўчма қумларни мустаҳкамлайди, сув режимини тартибга келтиради. Ўрмонларда фойдали ҳайвонлар ва қушлар яшайди. Ниҳоят, ўрмонлар совет кишиларининг дам оладиган жойларидир, зарур ёғочлар, доривор ўсимликлар, резавор, ёнғоқ ва бошқа хил мевалар олиш манбаидир.

Экономикани ва халқ ҳаётини ривожлантиришда ўрмонларнинг аҳамияти ғоят муҳим эканлиги уларни муҳофаза қилиш зарурлигини тақозо этади.

Ўзбекистон ўрмонлари ҳам аҳамияти жиҳатидан алоҳида қимматга эга бўлган ўрмонлар қаторига киради. Ўрмон хўжаликларининг ўрмонлари бўлган майдонлари 2 миллион 270 минг гектарни ёки республика бутун территориясининг 5 процентини ташкил этади.

Тоғ ўрмонлари Ўрта Осиё дарёларининг гидрологик режимини тартибга солиш билан бирга, тупроқни сув ва шамол эрозиясидан сақлайди, яйловлардаги ўт-ўланларни муҳофаза қилади, озиқ-овқат маҳсулотлари ва доривор хом ашё олишнинг манбаи бўлиб хизмат қилади.

Водий ўрмонлари дарё бўйларида бўлиб, қирғоқларни ҳимоя қилишдек муҳим ролни бажаради, катта мелиоратив аҳамиятга эга, овланадиган балиқларнинг уруғ қўйиш шароитларини яхшилайди. Чўл ўрмонлари, жуда катта территорияларни ҳимоя қилиш вазифаларини бажаришдан ташқари, қимматли яйлов ерлари ҳисобланади.

Коммунистик партия ва Совет давлати ўрмонларни муҳофаза қилишни кучайтириш ва улардан эҳтиёткорона фойдаланиш билан боғлиқ бўлган вазифаларни изчил ҳал қилиб келмоқда. Бу соҳада умуман мамлакатда, шу жумладан, бизнинг республикамизда ҳам катта, самарали ишлар олиб борилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати бир қанча қарорлар қабул қилдиларки, уларни амалга ошириш каттагина самаралар берди.

Ҳаммага маълумки, Улуғ Октябрь революциясига қадар Ўрта Осиёда ўрмон хўжалиги юритилмас эди. Бизнинг давримизда ўрмон хўжалиги фан ва техниканинг ҳозирги ютуқларига асосланиш натижасида экономикамизнинг муҳим таркибий қисми бўлиб қолди. Ўрмон хўжалигининг моддий-техника базаси яратилди, малакали мутахассис кадрлар тайёрланди, давлат ўрмон муҳофазаси хизмати ишламоқда, бошқариш структураси доимий равишда такомиллашиб бормоқда. Ўрмон хўжалигини юритиш учун ҳар йили саккиз миллион сўмга яқин, шу жумладан, ўрмонлар вужудга келтириши учун тўрт миллион сўм ажратилмоқда.

Бу тўққизинчи беш йилликда уч юз олтмиш минг гектар майдонда дарахтлар ўтқазиш имкониятини берди. Ҳозир республика ўрмончилари ҳар йилги ўрмонлар яратиш ҳажми бўйича юз минг гектарлик маррага чиқдилар.

Ўтган беш йилликда уч юз миллион тупдан зиёд кўчат ва уруғдан униб чиққан ниҳоллар ўстирилди, ўн беш минг тонна ёнғоқ ва бошқа мевалар тайёрланиб, давлатга топширилди. Ўз қиммати жиҳатидан ноёб бўлган арчазор ва ёнғоқзорларни сақлаб қолиш учун кўп ишлар қилинмоқда.

Республика ўрмон хўжалиги меҳнаткашлари олдига ўнинчи беш йилликда янги ва янада катта миқёсда вазифалар қўйилган. Жумладан, йигирма беш минг тонна ҳажмида мева тайёрлаш планлаштирилган. Қорақум ва Қизилқумнинг чўл яйловларида қарийб ярим миллион гектар майдонда ўрмонлар яратиш кўзда тутилмоқда.

Тез орада бу ерда чўлни комплекс мелиорация қилиш бўйича ихтисослаштирилган бўлинмалар пайдо бўлади, улар озуқа базасини тубдан яхшилашни таъминлайдилар ва чорвачиликни ривожлантириш суръатларини тезлаштириш учун асос яратадилар. Беш йилликнинг охирига қадар тоғ ёнбағирлари ва тоғ зоналарида ўн минг гектар майдонда саноат кўламидаги ёнғоқзорлар яратилади.

Республикамиз ўрмон ресурсларини муҳофаза қилиш, улардан оқилона фойдаланиш ва уларни узлуксиз кўпайтириш ишида шубҳасиз муваффақиятларга эришди. Шу билан бир қаторда, бу муҳим ишда мавжуд бўлган камчиликлардан ҳам кўз юмиб ўтиб бўлмайди.

Дов-дарахтларнинг ўрта ҳисобда 63 процентигина илдиз отиб ўсиб кетади, бунинг натижасида тоғ ва водий ерларида сунъий яратилган ўрмонларнинг майдони йигирма минг гектардан ошмайди. Дарахт уруғлари сепиш ва кўчат ўтқазишда қўл меҳнатининг улуши ҳали каттадир. Лойиҳа-қидириш ишларига ва ўрмон тузишга кам аҳамият берилмоқда. Дарахтларни ўзбошимчалик билан кесишга, ўрмон яйловларида белгиланган нормаларга риоя қилмай, мол боқишга ва ҳоказоларга йўл қўйилмоқда. Ўрмонда ёнғин чиқиш ҳодисалари ҳам бўлиб туради. Ўрмон тартибини бузувчиларни аниқлаш ва уларни жавобгарликка тортиш иши қониқарсиз олиб борилмоқда. Бу ишда ўрмонни қўриқлаш ходимларига милиция ва прокуратура органлари етарли ёрдам кўрсатмаётирлар.

Маълумки, тупроқ эрозиясининг олдини олишда иҳота дарахтзорлари минтақалари катта роль ўйнайди. Шунинг учун ҳам Карши, Жиззах, Сурхон-Шеробод чўлларида ва Амударё этакларида йирик массивларни қишлоқ хўжалиги учун ўзлаштириш лойиҳаларида шундай минтақалар тармоғини яратиш кўзда тутилади. Лекин иҳота минтақаларини жойлаштиришнинг лойиҳавий ишлаб чиқилиши ва уларни яратишнинг план топшириқлари кўп ҳолларда бажарилмай қолмоқда. Масалан, «Главсредазирсовхозстрой» бўйича 9600 гектар иҳота дарахтзорларидан 4500 гектарига дарахтлар ўтқазилган. Қарши чўлидаги совхозларда 4200 гектар ернинг фақат 1100 гектарига кўчатлар ўтқазилган, Қорақалпоғистон АССР совхозларида бу ишлар умуман олиб борилмаган. Бундай аҳволни бошқа баъзи областларда ҳам учратиш мумкин. Иҳота дарахтзорлари яратиш учун колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ер ажратиб бермаётган ҳоллар ҳам учраб туради.

Маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ўрмон ресурсларини муҳофаза қилиш, улардан оқилона фойдаланиш ва уларни узлуксиз кўпайтириш масалаларига тегишли аҳамият бермаётирлар.

Республика Ўрмон кодексининг қабул қилиниши ўрмонларни муҳофаза қилиш, улардан фойдаланиш ва уларни узлуксиз кўпайтириш ишидаги мавжуд камчиликларни бартараф қилиш учун зарур ҳуқуқий асос яратади.

Кодекс лойиҳаси мамлакатнинг янги Конституцияси ва республика Конституциясига, КПСС XXIV ва XXV съездларининг қарорларига мувофиқ, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг Ўрмон тўғрисидаги қонун асосларини ривожлантиришни кўзлаб ишлаб чиқилган.

Лойиҳанинг йўналиши ва мазмуни ўрмон хўжалигини қатъий ҳуқуқий асосларда ташкил этиш ва юритишнинг ҳозирги талабларига жавоб беради. Унда партия ва ҳукуматнинг республика ўрмонларини уларнинг ҳар томонлама аҳамиятини ҳисобга олган ҳолда эҳтиёт қилиш, узлуксиз кўпайтириш ва улардан тўғри фойдаланиш ҳақидаги ғамхўрлиги ифода этилган.

СССР ўрмонлари давлат мулки эканлиги лойиҳа асосини ташкил этади.

СССРда ўрмонларни уларнинг табиий-иқтисодий аҳамиятига қараб группаларга ажратиш ўрмонларни муҳофаза қилиш тадбирларининг асосини ташкил этади. Ҳар хил категориялардаги ўрмонларнинг атроф теваракдаги муҳитга таъсирининг хусусияти ва даражаси, бу муҳитнинг сифат структураси ва ўрмон массивларининг қиймати шундай классификация қилишнинг асосий белгилари ҳисобланади.

Ўзбекистонда сувни муҳофаза қилиш, ҳимоя қилиш, санитария-гигиена ва соғломлаштириш хусусиятлари бўлган ўрмонлар бошқа турдагиларига қараганда кўпдир. Улар дарё, кўл, сув омборлари ва бошқа сув объектларини эрозияга учраган қишлоқ хўжалиги ерларини, тоғ қияликлари ва жойларни ҳимоя қилишда катта роль ўйнайдилар. Қўриқхоналар ва халқ паркларидаги дарахтзорлар алоҳида ажралиб туради.

Жамиятнинг ҳозирги тараққиёт даражасида шаҳар дарахтзорлари ва шаҳарларнинг яшил зоналари катта аҳамиятга эгадир, лекин уларнинг майдони республикамизда жуда оз бўлиб, 9 минг гектарга яқин ерни ташкил этади.

Аслида республикамиздаги барча шаҳарларнинг атрофларида яшил зоналар яратиш талаб қилинади. Бу соҳада халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва ўрмон хўжалиги органлари катта ишларни қилишлари керак.

Кодекс лойиҳаси биринчи группага кирувчи ўрмонлардан фойдаланиш тартибини қатъий регламентга солади. Кодекс лойиҳасининг биринчи группадаги сувни муҳофаза қилувчи, ҳимоя қилувчи ва бошқа ўрмонлар учун ўрмон майдонларини ўрмон бўлмаган майдонларга фақат фавқулодда ҳоллардагина кўчиришни кўзда тутувчи қоидасини алоҳида таъкидлаб ўтиш зарурдир. Бу ҳуқуқий кўрсатма республиканинг тўқай дарахтлари каби ноёб дарахт кўчатларини сақлашнинг ишончли гарови бўлмоғи керак. Биз авлодлар учун катта илмий аҳамиятга эга бўлган, сувни муҳофаза ва ҳимоя қилиш хусусиятига эга бўлган ва муҳитга таъсир ўтказишда муҳим роль ўйнайдиган дарё соҳилларидаги ўрмонларни сақлаб қолишимиз керак.

Кодекс лойиҳасида ўрмон хўжалигини планлаштириш, ташкил этиш ва юритишни, шунингдек, ўрмон ресурсларидан фойдаланишни амалга оширувчи давлат органлари, корхоналар ва муассасаларнинг асосий бурчлари аниқ белгиланган.

Улар ўрмонларни эҳтиёт қилишни, ёнғинлардан сақлашни, зараркунандалардан ва касалликлардан ҳимоя қилишни, давлат ўрмон фонди ерларидан оқилона фойдаланишни ва ниҳоят, ягона техник сиёсат, фан ва техника ютуқлари асосида ўрмон хўжалиги ишлаб чиқаришининг самарадорлигини оширишни таъминлашлари керак.

Ўзбекистон шароитида ўрмон хўжалиги органлари, бундан ташқари, чўл, тоғ ва тоғ этакларидаги яйловларни яхшилаш ва бойитиш тадбирларини ҳам амалга оширадилар.

Ўрмон хўжалиги органлари ҳайвонларни муҳофаза қилишни таъминлашлари ва уларни кўпайтиришнинг тадбирларини ўтказишлари керак. Кодекс лойиҳасида ўрмон хўжалигини юритиш тадбирлари давлатнинг иқтисодий ва социал ривожланиш планларида узоқ даврни ҳисобга олган ҳолда кўзда тутилиши қайд этилади.

Республика Ўрмон кодекси Ўзбекистон Компартияси ва республика ҳукуматининг қонунчиликни такомиллаштириш ва социалистик ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш соҳасидаги улкан ишларининг самараси бўлиб, унда ягона техник сиёсатга риоя қилишни таъминлаши лозим бўлган ўрмон хўжалиги давлат органларининг ҳуқуқ ва бурчларини регламентлашга анчагина ўрин берилган.

Кодекс лойиҳаси ўрмонларни қўриқлаш ходимларининг, давлат ўрмон фондидан белгиланган мақсад учун фойдаланилиши устидан давлат назоратчилари сифатида юксак статусини кўзда тутади.

Кодекс лойиҳаси бўйича ўрмон хўжаликлари давлат органларининг қоидалари, инструкция ва кўрсатмаларини (ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунлари билан белгиланган ҳуқуқлар доирасида) ўрмон хўжалигини юритувчи министрликлар, идоралар, корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар учун ҳамда ўрмонлардан фойдаланувчилар учун бажариш мажбурийдир. Ўрмонларда ва давлат ўрмон фондининг дарахт ўсмайдиган ерларида ўрмон хўжалигини юритиш билан боғлиқ бўлмаган ишларни олиб борувчи корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар ҳамда гражданлар учун ҳам уларни бажариш мажбурийдир. Масалани бундай ҳал этиш қонунийдир. Ўрмон ерларидан фойдаланиш жараёнида кўпгина идораларнинг манфаатлари бир-бирига яқин бўлади. Бунда ўрмонларни муҳофаза қилишни ва ўрмонларнинг узлуксиз кўпайишини таъминловчи тадбирлар кўзда тутилиши ва амалга оширилиши керак. Мана шунинг учун ҳам ўрмонлардан фойдаланишнинг барча турлари, ўрмондаги ҳамма ишлар фақат ўрмон хўжалигининг давлат органлари билан келишилган ҳолда амалга оширилади.

Кодекс лойиҳаси бўйича ўрмон хўжалигининг давлат органларига республикадаги барча ўрмонларни, шу жумладан колхозларнинг ўрмонларини ҳам муҳофаза қилиш ва қўриқлаш соҳасидаги ишнинг қандай қўйилганлигини назорат қилиш вазифаси юклатилади.

Шу мақсадда кодекс лойиҳасида республиканинг колхоз ўрмонларида ўрмон хўжалигини юритиш бўйича махсус бўлим кўзда тутилган. Бу ўрмонлар катта иҳота аҳамиятига эгадир. Республикада эса колхоз ўрмонлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган, зараркунандалар ва касалликлар билан зарарланмоқда, ёнғинлардан ва ҳайвонлар томонидан нобуд қилинишидан суст сақланмоқда.

Кодекс лойиҳаси кўрсатмаларини ва СССРнинг колхоз ўрмонларида хўжаликни юритиш қоидаларини амалга ошириш соҳасида катта ишларни олиб бориш керак бўлади.

Давлат ўрмон хўжалиги органлари колхозларга ўрмон хўжалигини юритишни планлаштириш ва ташкил этишда ёрдам беришлари, зарур ҳолларда эса ўрмон хўжалиги, дарахтларни парвариш қилиш ва ўрмонларни қўриқлаш ишларини бажаришни (давлат ўрмон хўжалиги корхоналарининг кучи билан) ташкил этади.

Республикадаги кўпчилик ўрмонларни қаттиқ режим билан фойдаланиладиган иҳота ўрмонлари, жумладан, қўриқхона ўрмонлари, миллий ёки халқ парклари, илмий ёки тарихий аҳамиятга эга бўлган ўрмонлар, ўрмон парклари, ўрмон мева дарахтзорлари, эрозияга қарши ўрмонлар ва алоҳида қимматга эга бўлган ўрмон массивлари категорияларига ўтказиш белгиланмоқда.

Ўрмонлардан оқилона фойдаланиш, ўрмонларни узлуксиз кўпайтириш, муҳофаза қилиш ва қўриқлаш тадбирларини амалга оширишда касаба союзлари, ёшлар ташкилотлари, табиатни муҳофаза қилиш жамиятлари ва бошқа жамоат ташкилотлари, шунингдек гражданларнинг қатнашиши назарда тутилмоқда.

Қонун актининг лойиҳасида ўрмонларни ёнғинлардан, қонунга хилоф равишда кесишдан ва бошқа ўрмон қоидаларини бузишдан сақлаш масалаларига катта аҳамият берилади.

Халқ депутатлари Советлари томонидан барча ўрмонларнинг аҳволи, ундан фойдаланиш, ўрмонларни узлуксиз кўпайтириш, муҳофаза қилиш ва қўриқлаш учун давлат назоратини ўрнатиш кўзда тутилади.

Ҳозирги шароитда ўрмонлардан дам олиш учун фойдаланиш катта аҳамият касб этганлиги сабабли, лойиҳа ўрмон участкаларини ободонлаштириш ва дам олиш учун фойдаланиладиган яшил зоналарда ҳамда бошқа ўрмонларда аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш юзасидан тадбирлар ўтказишни назарда тутади.

Шу билан бирга кодекс ёнғин хавфсизлиги ва ўрмон мева хўжалиги манфаатларини кўзлаб, гражданларнинг ўрмонларда бўлишларини чеклайди.

Кодекс лойиҳасида ўрмондан фойдаланишнинг турлари ва муддатлари, уларни амалга ошириш тартиби ҳамда бекор қилиш учун асослар кўрсатилган бўлимлар ишлаб чиқилган.

Ўрмонларни тиклаш, янги дарахтзорлар ташкил қилиш ва ўрмонларнинг маҳсулдорлигини ошириш тўғрисидаги бўлимларнинг бўлиши республикамиз шароитида алоҳида аҳамиятга эгадир.

Ўрмон хўжалиги Давлат комитетини Ўрмон хўжалиги министрлиги қилиб қайта тузиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукумати ўрмон хўжалиги ходимлари олдига янги вазифаларни ва биринчи навбатда, ўрмонларни тиклаш ишлари ҳажмини кўпайтириш ва уларнинг самарадорлигини ошириш вазифасини қўйдилар.

Мустаҳкамланмаган қумликлар ва эрозияга учраган тоғ этакларини ўрмонзор қилиш каби одатдаги тадбирлардан ташқари, дарё, сув омборлари, каналлар ёқасида дарахт ўтқазиш ишлари кенг қулоч ёзади. Ўрмон минтақалари сув манбаларини далалардан оқиб келадиган ифлос сувлардан ҳимоя қилади, табиий фильтрлик хизматини ўтайди ва эрозияга қарши ҳамда санитария-гигиена ва маданий — соғломлаштириш каби муҳим вазифаларни бажаради.

Суғориладиган деҳқончилик районларида шамол эрозияси таъсирида ерлари зарарланган далаларда иҳота дарахтзорлари ташкил қилиш ишларининг ҳажми кўпаяди.

Кодекс лойиҳасидаги махсус бўлим ўрмон қоидаларини бузганлик учун жавобгарлик масаласига бағишланган.

Республикамизда ўрмонлар кам бўлган бир шароитда колхоз ва совхозларнинг ерларидаги далаларда иҳота дарахтзорлари яратиш мақсадида экилган дарахтларни, давлат ўрмон фондида бўлмаган бошқа хил иҳота дарахтзорлари ёки кўкаламзорлаштириш учун экилган дарахт ва буталарни йўқотиб юбориш ёки зарарлантириш учун белгиланган жавобгарлик ҳам катта аҳамиятга эгадир.

Ўрмонлардан оқилона фойдаланиш, уларни узлуксиз кўпайтириш, муҳофаза қилиш ва қўриқлаш, шунингдек, ўрмон хўжалигини ривожлантиришни планлаштириш мақсадида ССР Иттифоқи учун ягона бўлган системалар бўйича давлат ўрмон кадастрини юритиш назарда тутилади.

Кодекс лойиҳасида барча ўрмонларда ўрмон тузиш ишларини ўтказиш назарда тутилади, бунда ўрмонлардан оқилона фойдаланишни, уларнинг маҳсулдорлигини оширишни, ўрмонларни узлуксиз кўпайтиришни, муҳофаза қилиш ва қўриқлаш, шунингдек, ўрмон хўжалигини юритиш маданиятини юксалтиришни таъминлашга қаратилган давлат тадбирлари системаси амалга оширилади.

Кодекс лойиҳаси умуман ўрмон бойликларини сақлаш ва янада кўпайтириш каби олижаноб ғоялар билан суғорилган, лойиҳада республика ўрмон хўжалигини юритиш принципларининг юридик нормалари жамиятимизда эришилган ижтимоий ривожланишнинг янги даражасига мувофиқ қилиб қўйилган.

Лойиҳаси муҳокама қилинадиган кодекс ўрмонларнинг республика экономикасини ривожлантиришдаги ролини янада кўтариш, атроф муҳитни яхшилаш, халқимиз фаровонлигини янада ошириш соҳасида ўрмон бойликларидан оқилона ва эҳтиёткорлик билан фойдаланиш ҳамда уларни кўпайтиришга қаратилган умумдавлат вазифаларининг ҳал қилинишига ёрдам беради.

Лойиҳа республикамизнинг етакчи мутахассислари томонидан тайёрланди ва кенг муҳокама қилиш учун Қорақалпоғистон Автоном Республикасига, халқ депутатлари Советларининг барча область ижроия комитетларига ва тегишли министрликлар ҳамда идораларга юборилди, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Қонун лойиҳаларини тайёрлаш, табиатни ва ер ости бойликларини қўриқлаш, сув хўжалиги ва қишлоқ хўжалиги доимий комиссиялари томонидан маъқулланди.

Муҳокама давомида қилинган мулоҳазалар ва таклифлар асосан ҳисобга олинди.

Ўзбекистон ССР Ўрмон кодексининг республика Олий Совети томонидан қабул қилиниши социалистик экономикани янада юксалтириш, табиатни қўриқлаш ва унинг ресурсларидан оқилона фойдаланиш ишини яхшилаш ва такомиллаштиришда, Ўзбекистон олдига қўйилган вазифаларни ҳал қилишда катта роль ўйнайди, деб чуқур ишонч билдиришга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

ХРОНИКА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети ўртоқ Ғани **Абдураҳмоновни** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министри вазифасидан озод қилди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Р. 02562. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64584. Д—2446.